

Aleksi Rytönen

”Nauruhien hajua ja lämmintä kahvia”

Myönteinen tunnistaminen Walkersin toiminnassa

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi AMK

Sosiaalialan koulutusohjelma

Opinnäytetyö

9.4.2017

Tekijä Otsikko Sivumäärä Aika	Aleksi Rytönen ”Nauruhien hajua ja lämmintä kahvia” – Myönteinen tunnistaminen Walkersin toiminnassa 43 sivua + 1 liite 9.4.2017
Tutkinto	Sosionomi (AMK)
Koulutusohjelma	Sosiaalialan koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Sosiaaliala
Ohjaajat	Lehtori Kirsi Lautala Lehtori Katja Ihamäki
<p>Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia myönteisen tunnistamisen teorian ilmentymistä käytännön työssä yhteistyössä Aseman Lapset ry:n Walkers-kahvilan kanssa. Aseman Lapset ry on järjestö, jonka tavoitteena on tukea nuorten tervettä kehitystä ja mahdollistaa turvallisia kontakteja aikuisiin. Walkers on perustettu 13-18-vuotiaiden nuorten matalan kynnyksen kohtaamispaikaksi. Aihe on tärkeä, sillä myönteinen tunnistaminen tarjoaa uutena näkökulmana uudenvuotiaiden työkaluja nuorisotyön kentän kehittämiseen. Aiheesta ei myöskään ole paljoa tutkimustietoa. Myönteisen tunnistamisen teoria on tulosta Tampereen yliopistossa toimivan monitieteisen Tilan ja poliittisen toimijuuden työryhmän työstä.</p> <p>Teoreettisena perustana opinnäytetyössäni on myönteisen tunnistamisen teoria, jota olen taustoittanut tunnistamisen teorioihin, osallisuuteen, toimijuuteen, yhteisöllisyyteen ja voimavarakeskeiseen työskentelyyn liittyvällä teoreettisella tiedolla. Keräsin opinnäytetyöni aineiston yksilöhaastatteluilla, jotka olivat puolistrukturoituja. Menetelmänä käytin teemahaastattelua. Haastatteluihin osallistui seitsemän Walkersilla pidempään käynnyttä nuorta, jotka ovat 18-vuotta täytettyään jääneet Walkersille töihin vapaaehtoisiksi. Haastatteluiden teemoiksi valikoituvat 1) tutustuminen, 2) tunnistaminen ja 3) tukeminen.</p> <p>Haastatteluissa käyttämieni teemojen lisäksi nostin aineiston analysoinnissa esiin kolmen jossain määrin erillisen sisäryhmän suhteet Walkersilla. Ryhmät sisälsivät palkalliset työntekijät, vapaaehtoiset sekä nuoret. Toinen esiin nostamani uusi teema olivat haastateltavien kokemukset Walkersin merkityksellisyydestä. Aineisto oli melko yhtenäinen. Haastateltavien kokemusten pohjalta Walkersin toiminnassa on jo pidempään hyödynnetty samoja ideoita, kuin mitä myönteisen tunnistamisen teoriassa esitetään. Haastateltavat eivät kysyttäessä keksineet Walkersin toiminnassa muuta kehitettävää kuin sen, että ohjelmaa voisi järjestää enemmän. Haastatteluista nousi kuitenkin esiin yhteisön yhtenäisyys, koska useampi haastateltavista koki yhteisön muuttuneen hajanaisemmaksi.</p> <p>Myönteisestä tunnistamisesta kannattaisi tehdä lisää tutkimusta. On myös tärkeää, että myönteisen tunnistamisen ajatukset saavat lisää näkyvyyttä ammattilaisten keskuudessa.</p>	
Avainsanat	myönteinen tunnistaminen, nuorisotyö, tunnistamisen teoriat

Author Title Number of Pages Date	Aleksi Rytönen “Warm Coffee and Smell of Laughter” – Positive Recognition in Activities of Walkers 43 pages + 1 appendice 9 April 2017
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	Social Services
Instructors	Kirsi Lautala, Senior Lecturer Katja Ihamäki, Senior Lecturer
<p>The goal of my Bachelor's Thesis was to research if positive recognition is applied in the activities of Walkers youth café. Walkers is an operation carried out by Aseman Lapset, which is an association aiming to support adolescent's healthy development and provide safe connections with adults. Walkers is a low-threshold meeting place for 13-18-year old adolescents. The subject is important, because the theory of positive recognition is new and can offer a lot for practical work done with adolescents. Because positive recognition has just emerged, there are not many published studies addressing it. The concept of positive recognition resulted from work of the interdisciplinary group Space and Political Agency Research Group (SPARG) done in the university of Tampere.</p> <p>As a theoretical framework in my thesis, I used the theory of positive recognition. I have also connected positive recognition to previously studied concepts of participation, communality, agency and resource-oriented approach. In my thesis, I used qualitative methods to collect and analyze data, which is acting as material for my thesis. I used half-structured interviews, which concentrated to three main themes: 1) getting to know each other, 2) recognition and 3) providing support. All seven interviewees had been visitors in Walkers café for a longer period and afterwards working as volunteers.</p> <p>When analyzing the collected data, I used the same structure as with themes, but also included two new themes. The first was relations and interaction between the three, to some extent distinct, ingroups including paid employees, volunteers and adolescents. The second was the personal meaning, which the interviewees gave for participating in Walkers activities. Material provided by the interviewees was mostly homogenous concerning the ways of action of Walkers. Based on the interviews, it can be argued that Walkers has used similar ideas and principles as positive recognition promotes. That is the case at least during the time when my interviewees have been going there. When I asked the interviewees if they had any ideas about what should be done to improve operations of Walkers, the only thing interviewees mentioned was that there could be more arranged activities. Other thing that rose up from the material was that some of interviewees felt that the community of Walkers is today more scattered than before.</p> <p>Positive recognition should be researched more. It is also important to promote idea of positive recognition among professionals.</p>	
Keywords	positive recognition, youth work, theories of recognition

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Nuorisotyö – osallistumista ja kokemuksia arvostuksesta	2
2.1	Nuoruus elämänvaiheena	2
2.2	Aseman Lapset ry - Kohtaamalla hymyileviä nuoria	3
2.3	Walkers	4
3	Myönteisen tunnistamisen taustat	5
3.1	Tunnistamisen teoriat	5
3.2	Varhaista puuttumisesta myönteiseen tunnistamiseen	7
4	Mitä myönteinen tunnistaminen on?	8
4.1	Voimavarakeskeisyys ja toimijuus yleisesti ymmärrettynä	11
4.2	Yhteisö ja yhteisöllisyys	13
4.3	Osallisuus	15
5	Opinnäytetyön toteuttaminen	16
5.1	Teemahaastattelu	17
5.2	Teemoittelu	17
5.3	Eeettisyys	19
6	Tulokset	19
6.1	Walkers – työntekijöitä, vapaaehtoisia ja nuoria	20
6.2	Tutustuminen	22
6.3	Tunnustus	25
6.4	Tukeminen	29
6.5	Walkersin merkitys nuorten elämässä	32
7	Johtopäätökset	34
8	Pohdinta	36
9	Lähteet	39
	Liitteet	
	Liite 1. Haastattelukysymyksiä ja haastattelun rakenne	

1 Johdanto

Toteutan opinnäytetyöni yhteistyössä Aseman Lapset ry:n ylläpitämän Walkers-kahvilan kanssa. Opinnäytetyöni tavoite on tutkia Aseman Lapset ry:n järjestämää Walkers-toimintaa myönteisen tunnistamisen teoreettisesta kehyksestä katsoen. Walkers on nuorten tukemiseksi luotu toimintamuoto, joka pitää sisällään Walkers-kahvilan sekä Walkers-bussin. Opinnäytetyöni yhteistyökumppani on Helsingissä sijaitseva Walkers. Myönteisen tunnistamisen teoria puolestaan syntyi Tampereen yliopiston Tilan ja poliittisen toimijuuden tutkimusryhmän (SPARG) tekemän monitieteisen tutkimuksen tuloksena, jonka aineisto on kerätty yli sadalta nuorelta ja kymmeniltä eri alojen ammattilaisilta (Häkli – Kallio – Korkiamäki 2015: 225).

Myönteinen tunnistaminen on aiheena ajankohtainen, sillä Nuorisotutkimusseura on julkaissut vähän aikaa sitten sitä käsittelevän kirjan, joka on myös toiminut opinnäytetyöni pääasiallisena lähteenä. Kirjan taustalla vaikuttaa Jouni Häklin vetämä tutkimushanke, jossa on kartoitettu myönteisen tunnistamisen soveltamismahdollisuuksia käytännön työssä. Kartoitusta on tehty järjestämällä viisi työpajaa sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille sekä päättäjille. (Myönteisen tunnistamisen menetelmällä saatetaan ennaltaehkäistä varhaisen puuttumisen tarvetta 2015.) Sovelsin opinnäytetyössäni laadullisia metodeja. Aineiston keräsin teemahaastatteluilla ja analysoinnissa hyödynsin teemoittelua. Tutkimuskysymykseni olivat:

- 1) Toteutuvatko tutustuminen, tunnistaminen ja tukeminen Walkersin toiminnassa?
- 2) Miten Walkersin toimintaa voisi kehittää myönteisen tunnistamisen pohjalta?

Ensimmäisessä luvussa taustoitan opinnäytetyötäni. Taustoitan aihetta kertomalla tunnistamisen teorioista sekä varhaisesta puuttumisesta. Varhainen puuttuminen on aiheen kannalta olennainen näkökulma, sillä myönteistä tunnistamista on kirjallisuudessa peilattu siihen. Linkitän myönteistä tunnistamista myös muuhun aiheeseen liittyvään relevanttiin kirjallisuuteen, joka käsittelee osallisuutta, yhteisöllisyyttä, toimijuutta sekä voimavarakeskeisyyttä. Kerron myös nuoruudesta elämänvaiheena ja tarkemmin Walkersista toimintaympäristönä. Tämän jälkeen avaan tutkimuksessa käytetyt metodit ja analysoin keräämäni materiaalin. Lopussa esittelen vielä aineiston pohjalta tekemiäni johtopäätöksiä ja reflektoin opinnäytetyötäni prosessina.

2 Nuorisotyö – osallistumista ja kokemuksia arvostuksesta

2.1 Nuoruus elämänvaiheena

Nuoruuden määritelmä on vaihdellut laajasta eri aikoina ja erilaisissa ympäristöissä. Elämänvaiheena nuoruus voidaan nykyään sijoittaa kulttuurista riippuen 14-30 ikävuoden välille. (Côté 2014: 9.) Nuorisolaissa puolestaan nuori määritellään alle 29-vuotiaaksi (Finlex 1285/2016 § 3). Siimes ja Aalberg ehdottavat, että nuoruus sijoittuisi vuosien 12-22 väliselle ajanjaksolle (Aalberg – Siimes 2007: 15).

Tony Dunderfelt määrittelee nuoruuden ajoittuvan ikävuosiin 12-20 ja jakaa nuoruuden kolmeen jaksoon: Nuoruusiän varhaisvaihe (12-15 vuotta), nuoruusiän keskivaihe (15-18 vuotta) ja nuoruusiän loppuvaihe (18-20 vuotta). Varhaisvaiheeseen yleensä sijoittuu varsinainen biologinen murrosikä ja vaihetta kuvaavat myös ikätoverien kanssa muodostetut uudet ystävyys-suhteet sekä auktoriteetteja kohtaan osoitettu protestointi. Keskivaiheelle on tyypillistä, että kokemus minästä alkaa selkiintyä, kokeillaan omia rajoja sekä muodostetaan syvällisiä ihmissuhteita. Nuoruusiän loppuvaiheelle on tyypillistä seestyminen, oman aseman pohtiminen suhteessa maailmaan ja itsenäisen elämän aloittaminen. (Dunderfelt 2011: 84-86.) Minun opinäytetyöni kannalta Dunderfeltin määritelmä on kaikkein osuvin, sillä Walkersilla käy 13-18-vuotiaita nuoria, mikäli vapaaehtoisia ei lasketa.

Nuoruus on lapsuuden ja aikuisuuden välissä oleva psyykkinen kehitysvaihe. Nuoruus alkaa murrosiällä, jonka aikana hormonitoiminta lisääntyy ja tapahtuu fyysistä kasvua. Myös sukupuolinen ja seksuaalinen kypsyminen käynnistyvät murrosiässä. Nuoruuden fyysiset muutokset herättävät uudelleen itsen määrittelyn tarpeen ja nuoruus onkin uuden identiteetin löytämistä ja lapsuudesta irrottautumista. Kehityksen nopeus nuoruudessa vaihtelee sukupuolien välillä ja myös yksilöittäin. (Aalberg – Siimes 2007: 15.)

Nuoruudessa psyykkinen kehitys etenee voimakkaasti ja nuori myös muodostaa uusia persoonallisuusrakenteita. Ystävillä on tärkeä merkitys persoonallisuuden kehittymisessä nuoren pyrkiessä itsenäistymään vanhemmistaan. Yksi nuoruuden tavoitteista on saavuttaa itse hankittu autonomia. (Aalberg – Siimes 2007: 67-73.) Nuoruus voidaan myös nähdä myös ikäkautena, jolloin ihminen etsii paikkaansa yhteiskunnassa. Nuori etsii paikkaansa ensimmäistä kertaa yksilönä sen sijaan, että

olisi osa perhettään (Nivala 2007: 87). Nuoruudessa kokemukset hyväksymisestä ja pelko torjutuksi tulemisesta nousevat erityisen merkittävään rooliin sosiaalisen ympäristön muuttuessa ja toveriryhmän merkityksen kasvaessa (Anderson ym. 2011).

2.2 Aseman Lapset ry - Kohtaamalla hymyileviä nuoria

Aseman Lapset ry on perustettu vuonna 1990 ja toimii valtakunnallisesti. Järjestönä se on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton. Järjestön tavoite on tukea nuorten tervettä kasvua ja mahdollistaa nuorten ja aikuisten välistä vuorovaikutusta. Tämän lisäksi yhdistyksen toiminta tähtää nuorten lähipiirin tukemiseen sekä nuorten aseman parantamiseen yhteiskunnallisesti. Aseman Lapset ry:n ylläpitämiä toimintamuotoja ovat Walkers-toiminta, Walkers-bussi, Friends-toiminta, löytävä nuorisotyö, katusovittelutoiminta, sekä katuväkivaltaa ehkäisevä työ. (Aseman Lapset ry.)

Walkers-toiminnalla pyritään turvaamaan nuorille turvallisia aikuiskontakteja sekä kohtaamaan nuoria myönteisellä asenteella. Friends puolestaan pyrkii tukemaan nuorten henkistä hyvinvointia ja tarjoamaan taitoja, joilla selvitä erilaisista elämäntilanteista. Katusovittelutoiminta keskittyy tarjoamaan nuorille vaihtoehtoisen tavan sovittaa vahingontekoja ja lieviä asianomistajarikoksia rahallisen korvauksen sijaan. Katuväkivaltaa ehkäisevällä työllä ehkäistään väkivaltaa ja kiusaamista jalkautuvaa työtä hyödyntäen ja tekemällä yhteistyötä koulujen kanssa. Löytävällä nuorisotyö-hankkeella halutaan kehittää uutta nuorisotyön muotoa, jolla parannettaisiin resurssien suuntaamista ja eri tahojen välistä yhteistyötä. Hankkeella tuotetaan myös ajankohtaista tietoa julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa tapahtuvista nuoriin liittyvistä ilmiöistä. (Aseman Lapset ry 2015.)

Aseman Lapset ry on mukana myös muissa lasten ja nuorten hyvinvointia tukevilla projekteissa. Tällä hetkellä Aseman Lapset ry:llä toimii esimerkiksi Taivun, pystyn, pärjään-hanke, joka pyrkii antamaan nuorille välineitä käsitellä talousvaikeuksia sekä K – O Kiusamaiseen puuttuva hanke, jossa pyritään kehittämään uusia ennaltaehkäiseviä keinoja kiusaamisen vähentämiseen. (Aseman Lapset ry.)

Vuoteen 2020 ulottuvassa strategiassaan Aseman Lapset ry kertoo tehtäväkseen aikuisten läsnäolon lisäämisen nuoren arjessa. Tärkeänä tehtävänä on myös toimia äänitorvena niille nuorille, jotka eivät välttämättä muuten pääsisi sanomaan sanottavaansa. Toimintaa ohjaavat avoimuus, inhimillisyys ja läsnäolo. Avoimuus tarkoittaa sitä, että työtä tehdään ennakkoluulottomasti takertumatta kangistuneisiin

ajattelumalleihin. Myös nuorilla on oikeus ilmaista omat ajatuksensa ja olla tietoinen itseään koskevista asioista. Inhimillisyys tarkoittaa sitä, että nuoret kohdataan myönteisellä asenteella ilman leimaamista. Läsnäolo on nuorten kohtaamista kasvokkain siellä, missä nuoret viettävät aikaa. Aseman Lapset ry:n visio kiteytyy seuraavaan: ”Kohtaamalla hymyileviä nuoria.” (Aseman Lapset ry:n strategia vuoteen 2020 2016.)

2.3 Walkers

Walkersin toiminta on 13-18-vuotiaille suunnattua matalalla kynnyksellä tehtävää ennaltaehkäisevää nuorisotyötä. Vuonna 2016 Kampin Walkersilla kävi asiakkaana 35 000 nuorta. Toiminta on ammattilaisten ohjaamaa ja perustuu osittain vapaaehtoisten antamaan työpanokseen. Tärkein toimintamuoto on Walkers-kahvila, jossa nuoret voivat tavata toisiaan ja olla turvallisten aikuisten seurassa. Pääasiallisena ajatuksena on, että aikuiset kohtaavat nuoria hyvällä ja reilulla asenteella sekä tarvittaessa antavat tukea ja ohjausta elämän erilaisissa tilanteissa. Talo toimii kiinteänä nuorten ja aikuisten kohtaamispaikkana, minkä lisäksi kahvilasta myös jalkaudutaan nuorten pariin. Kahvila on auki 5-7 iltana viikossa ja toimintaa toteuttaa yhdessä ammattilaisten kanssa joukko vapaaehtoisia. (Walkers - toimitaan yhdessä!; Walkers-esite.)

Toteutin opinnäytetyöni yhteistyössä Helsingin Walkersin kanssa, joka perustettiin 1994. Nykyinen vanhalla linja-autoasemalla Kampin vieressä sijaitseva talo avattiin 2009. Nuorisotyön lisäksi Walkers-talolla järjestetään koulutuksia ja erilaisia tapahtumia. Helsingin Walkers-talo on myös koko Walkers toiminnan tukikohta, jossa toimintaa kehitetään eteenpäin. Walkersin toimintaan kuuluvat myös bussi sekä Walkers-auto. (Walkers! – toimitaan yhdessä!; Walkers-bussi; Walkers-auto.)

Walkersin vapaaehtoiset jaetaan koulutuksen mukaan A, B ja D tasoille. A-taso on vapaaehtoistyöntekijöiden perehdytyskoulutus, joka kestää noin 40 tuntia. A-tason koulutus sisältää teoriaosion ja neljä harjoittelukertaa kahvilassa tai jalkautumassa. B-tason koulutus on vapaaehtoisille tarkoitettu jatkokoulutus, johon päästäkseen pitää toimia vähintään vuosi säännöllisesti vapaaehtoisena. Koulutuksen kesto on noin 80 tuntia ja siinä harjoitellaan ryhmänohjaamista sekä nuorten kohtaamista ja tukemista. Koulutus sisältää myös käytännön tason harjoitustyön. D- taso on 16-17 vuotiaille tarkoitettu vapaaehtoiskoulutus. D-tason koulutus kestää 30 tuntia ja sen voi päivittää

A-tasolle täyttäessään 18 vuotta. D-tason koulutuksen suorittaneet toimivat aikuisten vapaaehtoisten työpareina, ja suunnittelevat sekä toteuttavat ohjelmaa.

Walkers tarjoaa myös C-tason koulutusta Walkerseissa toimiville nuoriso-, sosiaali ja terveysalan ammattilaisille. C-Tason koulutuksen kesto on noin 160 tuntia. C-tason koulutuksessa opitaan talon toiminnan kannalta merkityksellisiä asioita, kuten ryhmien ohjaamista, viestintää ja johtamista. (ABC + D - Walkers-koulutusta usealla tasolla.) Walkers on levinnyt ympäri Suomea ja yhteensä kahviloita on yksitoista (Walkersit ympäri Suomea).

3 Myönteisen tunnistamisen taustat

Tunnistamisen ja tunnustamisen käsitteitä on käytetty vaihteleviin tarkoituksiin ihmisten kanssa kosketuksissa olevilla aloilla. Tieteellisessä keskustelussa käsitteiden merkitys on laajempi, kuin arkikielisesti puhuttaessa kohteen tunnistamisesta, koska kumpikin sisältää tunnistamisen lisäksi toiselle osoitettua huomiota. Tunnistamisen teorit muodostavat pohjan myönteiselle tunnistamiselle. Kantavana voimana on käsitys ihmisten tarpeesta saada oman minäkäsityksen mukaisia ja itsetuntoa vahvistavia ymmärretyksi tulemisen kokemuksia. (Häkli ym. 2015: 15-18.)

3.1 Tunnistamisen teorit

Tunnustus (*recognition*) on käsitteenä jäänyt moniselitteiseksi, koska käsitettä käyttäneet teoreetikot ovat jättäneet sen määrittelyn melko laveaksi. Usein viittaus tunnustukseen on yhteydessä Hegelin tuotantoon, joka sekkin on jäänyt lukijalle moniselitteiseksi. Ikäheimo pyrkii tästä huolimatta kokoamaan kolme yleistä selitystapaa väitöskirjassaan. Ensinnäkin tunnustamisella on tarkoitettu tunnistamista. Tunnistaminen on ihmisten määrittelyä tietyiksi ihmisiksi. Toiseksi tunnustamisella voidaan tarkoittaa eräänlaista tiedostamista. Tällöin yksilö tiedostaa velvollisuutensa ja vajavaisuutensa niiden täyttämässä. Kolmanneksi tunnustamista voidaan käyttää jokseenkin samassa merkityksessä, kuin Honneth puhuessaan kunnioituksesta, rakkaudesta ja arvonannosta. (Ikäheimo 2003: 19-20.)

Niin Hegelin kuin George Herbert Meadinkin mukaan tunnistamisessa voidaan erottaa toisistaan rakkaus, yksilön oikeudet ja toisaalta yksilön saaman arvostus. Molempien teoreetikkojen näkemyksen mukaan yksilön kuva itsestään muuttuu positiivisemmaksi

jokaisen saavutetun tunnustuksen muodon myötä. (Honneth 1995: 94.) Rakkaus tulkitaan tässä yhteydessä käsitteeksi, joka voi koskea kaikkia läheisiä ihmissuhteita. Ulottuvuutena rakkaus on keskeisin siinä mielessä, että se luo pohjan kaikelle muulle yksilöiden väliselle tunnustamiselle. (Honneth 1995: 107.) Yksilön oikeuksien polkeminen puolestaan tuottaa häpeän tunteita. Yksilön oikeudet linkittyvät itsekkunnioitukseen, ja niiden puute uhkaa sosiaalista yhtenäisyyttä. (Honneth 1995: 107.)

Hegel ja Mead ovat pääpiirteissään yksimielisiä myös kolmannelta tunnustamisen ulottuvuudesta. Huolenpidon kokemusten ja oikeuksien tunnustamisen lisäksi yksilö tarvitsee mahdollisuuden saavuttaa positiivinen itsetunto. Tämä toteutuu yksilön kokiessa olevansa omine taitoineen ja ominaisuuksineen arvokas yhteisön jäsen. Pystyäkseen luomaan omasta itsestään rikkoutumattoman kuvan täytyy ihmisen saada sosiaalista arvostusta, jonka avulla hän voi suhtautua positiivisesti omiin taitoihinsa ja ominaisuuksiinsa. Tunnustus voidaan myös muiden toimesta kieltää, jolloin vahingoitetaan yksilön minäkuvaa. (Honneth 1995: 121-131.)

Voisi ajatella, että tunnustaminen olisi siis sitä, että subjekti ottaa omassa toiminnassaan huomioon toisen subjektiuden ja kohtelee tätä subjektina. Tätä mieltä on myös Ikäheimo kirjoittaessaan tunnustamisen olevan sukua kuvatulle molemminpuoliselle toisen arvostamiselle. Tähän liittyy myös se, että tunnustuksen kohde havaitsee tunnustuksen ja hyväksyy tunnustuksen luonteen. Ikäheimo kuitenkin huomauttaa, että tämä pätee yksilöiden väliseen tunnustamiseen ja ei itsessään välttämättä kuvaa prosessia, jossa toimijana on yhteisö tai instituutio. Tästä huolimatta Ikäheimo arvelee, että yksilöiden välisestä prosessista on mahdollista ammentaa myös tunnustamiseen, jossa yhteisö toimii osapuolena. (Ikäheimo 2003: 128-129.)

Sennett puolestaan näkee, että kunnioituksen osoittaminen toiselle ihmiselle ei tapahdu itsestään, vaan sen onnistuminen vaatii uskottavaa sanallista ja sanatonta viestintää (Sennett 2004: 205). Tunnustus on viime aikoina nähty sosiaalisessa sekä poliittisessa kirjallisuudessa tärkeänä elementtinä, koska sen nähdään olevan merkittävässä roolissa niin psykologisesti, sosiaalisesti kuin poliittisestikin. Tunnustaminen vahvistaa yksilön positiivista käsitystä itsestään, mutta myös yhteisön sosiaalisia suhteita. Sosiaalisen ja psykologisen ulottuvuuden vuoksi tunnustamisella voidaan nähdä olevan myös poliittista vaikutusta. Ikäheimo ja Laitinen eivät halua jättää tunnustuksen merkityksellisyyttä kuitenkaan tähän, vaan esittävät sillä olevan

myös ontologinen merkitys. Heidän mukaansa tunnustaminen itsessään luo perustan persoonallisuudelle ja sosiaaliselle todellisuudelle. (Ikäheimo – Laitinen 2011: 5.)

3.2 Varhaista puuttumisesta myönteiseen tunnistamiseen

Varhainen puuttuminen on ongelmien huomaamista ja ratkaisemista jo niiden alkuvaiheessa. Varhainen puuttuminen on prosessi, joka ei noudata orjallista kaavaa, vaan etenee tilannesidonnaisesti. Prosessin käynnistää lapsesta tai nuoresta tunnettu huoli, ja toimenpiteillä pyritään estämään ongelmien kärjistyminen. Varhaisen puuttumiseen liittyvä toiminta voidaan jakaa ennaltaehkäisevään sekä korjaavaan, joista ennaltaehkäisevä on hallitsevassa roolissa. (Huhtanen 2007: 28-32.)

Ennaltaehkäisevässä toiminnassa voidaan erottaa kolme tasoa. Primaaripreventio kohdistuu laajamittaisesti väestöön pyrkien ehkäisemään ongelmien syntymistä. Tästä esimerkkinä subjektiivinen päivähoido-oikeus. Sekundaarinen preventio toteutetaan, kun halutaan vaikuttaa jo havaittuihin ongelmiin. Tertiäärisessä preventiossa ajatuksena on vähentää ongelmien aiheuttamaa vajausta toimintakyvyssä. Käytännössä se voisi tarkoittaa esimerkiksi terapian järjestämistä. Ennaltaehkäisevä toiminta voi kohdistua yksittäiseen ihmiseen, kokonaiseen ryhmään tai riskitilanteeseen. Pääsääntöisesti varhainen puuttuminen kohdistuu huonosti voiviin lapsiin ja nuoriin. (Huhtanen 2007: 28-32.)

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus (Stakes) alkoi kehittämään varhaisen puuttumisen dialogista mallia 1990-luvun lopulla. Varsinkin alussa se lähti aikuisen näkökulmasta ja keskittyi ongelmien käsittelemiseen perhelähtöisesti. Lasta ei tällöin nähty toimijana, vaan huolenpidon kohteena. Samaan aikaan kansainvälisessä keskustelussa alkoi yleistymään käsite ”*early intervention*”. Tässä varhaisen puuttumisen näkökulmassa olennaista on riskien varhainen havaitseminen ja ongelmien ratkominen yksilötasolla. Toisin kuin aiemmassa dialogisessa mallissa myös nuoret nähtiin toimijoina, jolloin heidän osallisuuttaan prosessissa nostettiin esiin. 2000-luvulla vallalle nousseessa varhaisen puuttumisen ideologiassa on piirteitä molemmista suuntauksista, mutta nykyään varhainen puuttuminen painottuu enemmän jälkimmäiseen. (Bäcklund ym. 2013: 71-73.)

Varhaisessa puuttumisessa olennaista on yksilön ongelmien paikantaminen ja nopea reagoiminen niihin. Haastavaksi tämän tekee puuttumisen tarpeen määrittely: Miten

määritellään nuoren kannalta huolta herättävä polku? Ratkaisuksi on luotu yleisiä tapoja arvioida käyttäytymistä ja kehitystä. Näiden ongelmana taas on puolestaan se, että ne määrittelevät tietyn valitun kehityskulun normaaliksi ja tämän ulkopuolelle jäävän puolestaan epänormaaliksi. Ollessaan mukana prosessissa lapset sekä nuoret tulevat myös vahvemmin tietoisiksi omista poikkeavuuksistaan, mikä voi itsessään johtaa itsetunnon laskuun. Varhaiselle puuttumiselle asettaa haasteen myös henkilöstön vaihtuvuus. Mikäli henkilöstö vaihtuu tiheään ei nuoren tilanteesta välttämättä saada kunnollista kuvaa. Tällöin on riskinä, että hänet ”tunnistetaan väärin” ja hätköity puuttuminen sysää nuoren sille tielle, jolta häntä on pyritty puuttumisella pitämään poissa. (Bäcklund ym. 2013: 73-76.)

Myönteinen tunnistaminen katsoo nuoria päinvastaisesta suunnasta kuin varhainen puuttuminen. Nuoria ei pyritä erottelemaan, vaan myönteinen tunnistamisessa lähtöoletuksena on se, että kaikki nuoret kaipaavat tunnistetuksi ja tunnustetuksi tulemista. Onnistunut tunnistaminen ja tunnustaminen puolestaan lisäävät ”itsekunnioitusta, itsearvostusta ja itsetuntoa.” (Bäcklund ym. 2013: 76-77.)

Myönteinen tunnistaminen lähtee siitä, että varhainen puuttuminen ei yksinään riitä nuorten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Erilaiset elämän kipupisteet on hyvä havaita ja selvittää, mutta liiallinen keskittyminen negatiivisiin asioihin nuoren elämässä voi synnyttää nuoressa ulkopuolisuuden tunteita ja muokata hänen minäkuvaansa negatiiviseksi. (Häkli – Kallio – Korkiamäki 2015:14-15.) Esimerkkinä tästä voisi toimia Ellosen väitöskirjaansa varten tekemä tutkimus, jossa selvitettiin sosiaalisen tuen yhteyttä nuorten hyvinvointiin. Tutkimuksessa selvisi, että sosiaalisen tuen jakautuminen epätasaisesti koulussa aiheutti negatiivista ilmapiiriä, joka puolestaan oli yhteydessä masentuneisuusriskiin. (Ellonen 2008: 94.) Ei ole kuitenkaan tarkoitus olettaa, että myönteisellä tunnistamisella voitaisiin korvata varhainen puuttuminen. On myös tilanteita, joissa yksilöön kohdistuvaa erityistä tukea tarvitaan. (Häkli ym. 2015: 22.)

4 Mitä myönteinen tunnistaminen on?

Myönteinen tunnistaminen on tutkimuksessa ja työssä reflektoitu näkökulma, jonka avulla voidaan edistää lasten ja nuorten hyvinvointia sekä ehkäistä syrjäytymistä. Myönteinen tunnistaminen ei ole menetelmä tai toimintamalli, vaan toimintaperiaate, jonka tavoitteena on osallisuuden ja arvostuksen kokemuksien luominen erilaisissa

arjen ympäristöissä. Tukea tarvitseviin yksilöihin keskittymisen sijaan ajatuksena on yleisesti lasten ja nuorten toimijuuden vahvistaminen. (Häkli ym. 2015: 224-225.) Myönteinen tunnistaminen on varhaisen tuen suuntaamiseen uusi näkökulma, joka kohtelee nuoria tasavertaisena leimaamatta tiettyä ryhmää tai yksilöä tukea tarvitsevaksi. (Häkli ym. 2015 : 15.)

Myönteinen tunnistaminen voidaan kohdistaa mihin tahansa asiaan, joka on lapselle tai nuorelle tärkeä. Myönteistä tunnistamista ei ole näin ollen kannattavaa rajata kovin tarkasti. Myönteiseen tunnistamiseen liittyvät käytännöt, ja asiat joihin halutaan vaikuttaa, voidaan kuitenkin tiivistää neljään periaatteeseen. Näitä periaatteita ovat arkiympäristössä toimiminen, voimavaroihin keskittyminen, yhteisöllisyys ja ennaltaehkäisy sekä kaikkea toimintaa koskeva tunnistamista edistävä toimintakulttuuri. (Häkli ym. 2015: 21-22.)

Arkiympäristössä toimiminen tarkoittaa sitä, että myönteistä tunnistamista on luontevinta hyödyntää nuorille tutuissa arkisissa ympäristöissä. Myönteinen tunnistaminen ei näin ollen tarvitse erillisiä toimitiloja tai toimintoja. Voimavaroihin keskittyminen merkitsee periaatteena sitä, että tuen, kiinnostuksen ja kunnioituksen osoittaminen on työtä tehdessä keskeistä ongelmalähtöisyyden sijaan. Työssä on olennaista havaita nuorille itselleen tärkeitä asioita ja korostaa niitä voimavaroina. (Häkli ym. 2015: 21-22.)

Yhteisöllisyys ja ennaltaehkäisy keskittyvät puolestaan siihen, miten jokaisella yksilöllä on tarve tulla yhteisönsä tunnistamaksi positiivisessa valossa. Positiivisen tunnistamisen kautta tavoitellaan syrjäytymistä ehkäisevää yhteisöllistä kiinnittymistä. Myönteinen tunnistaminen voidaan nähdä myös kaikkea toimintaa läpäisevänä periaatteena, jolloin voidaan puhua tunnistamisen kulttuurin syntymisestä. (Häkli ym. 2015: 21-22.)

Myönteinen tunnistaminen voidaan jakaa kolmeen ulottuvuuteen: tutustumiseen, tunnistamiseen ja tukemiseen. Jaottelu kuvaa myönteisen tunnistamisen tavoitteiden toteutumista vaihtelevissa ympäristöissä ja tilanteissa. Toisaalta jaottelu ilmentää myös prosessimaisuutta, sillä usein myönteinen tunnistaminen etenee prosessina tutustumisesta tukemiseen. Jaottelu ei ole kuitenkaan kiveen hakattu, sillä eri ulottuvuudet ovat keskenään limittäisiä. Ne eivät myöskään ajallisesti välttämättä seuraa toisiaan, vaan esimerkiksi tunnistaminen voi olla keino tukea nuorta tai johtaa perusteellisempaan tutustumiseen. (Häkli ym. 2015: 26-27.)

Tutustuminen on myönteisen tunnistamisen perusta. Tutustumisella on suuri merkitys, sillä sen kautta ammattilainen ymmärtää nuoren kokemusmaailmaa ja osaa ohjata tunnustamista ja tukea oikeisiin kohteisiin. Tutustumisessa ammattilaisen on tarkoitus päästää irti omista ennako-oletuksistaan ja pyrkiä tavoittamaan nuori sellaisena kuin hän on. (Häkli ym. 2015: 84-86.)

Tunnustaminen voi toteutua arjen eri tilanteissa monin tavoin. Tunnustaminen voi olla myös intuitiivista ja sen vaikutukset voivat olla myönteisiä tai kielteisiä. Myönteisessä tunnistamisessa on kuitenkin olennaista, että tunnustaminen on aktiivista ja ammatillista toimintaa. Tunnustamisella luodaan luottamusta nuoren ja työntekijän välille, jolloin nuori ottaa helpommin vastaan apua sekä tukea. (Häkli ym. 2015: 126-128.)

Tukeminen pohjautuu pitkälti tutustumisen ja tunnustuksen kautta luodulle luottamukselle. Tukeminen voidaan nähdä toiminnallisena väliintulona nuoren elämässä, mutta myönteiselle tunnistamiselle ominaisesti tässäkin säilytetään positiivinen sävy ja keskitytään nuoren voimavaroihin ongelmien sijaan. Tuen tarkoituksena on voimaannuttaa nuorta olemaan toimija omassa elämässään. Tukeminen on tarkemmin suunnattua, kuin tutustuminen tai tunnustaminen. Kirjassa esiteltiin esimerkki, jossa todettiin, että nuoren harjoittama kannabiksen kasvatusta ei voi olla ammatillisesti tuettua toimintaa, vaikka sen merkityksestä nuorelle oltaisiin kiinnostuneita ja voitaisiin tunnustaa sen vaatimat taidot. Vaikka tutustuminen, tunnustaminen ja tukeminen ovat kiinteästi yhteydessä toisiinsa, voidaan niitä myös hyödyntää erillisinä työvälineinä. Tutustuminen on neutraali lähestymistapa, jolla tehdään havaintoja nuoren kokemusmaailmasta. Tunnustaminen puolestaan on väline suhteen luomiseen. Tukemisella puolestaan otetaan jo kantaa nuoren elämään. (Häkli ym. 2015: 179-181.)

Myönteisen tunnistamisen haasteena on se, että jos nuorten arkiyhteisöt laitetaan sopivuutensa mukaan arvojärjestykseen, päädytään herkästi arvottamaan nuoren elämää aikuisen näkökulmasta katsottuna. Toisaalta epätoivottuun toimintaan neutraalisti suhtautuminen on vaikeaa, eikä myönteinen tunnistaminen myöskään tarkoita rajoista ja arvoista vapaata kasvattamista. Tuomitsemisen ja ymmärtämisen ristiriitaa voidaan yrittää ratkaista erottamalla toisistaan toimija ja toiminta. Toimija voidaan tunnustaa myönteisesti vaikka kaikkea hänen toimintaansa ei hyväksyttäisi. (Bäcklund ym. 2013: 80-86.)

Onnistuneeseen myönteiseen tunnistamiseen vaikuttaa moni asia, kuten yksilöä itseään määrittävät ominaisuudet ja identiteetti. Toisaalta myös aika ja paikka vaikuttavat. Sama yksilö on eri aikoina ja eri paikoissa erilainen tunnistaja sekä tunnistettava. Onnistuneessa tunnistamisessa ei näin ollen voida soveltaa yhtä pysyvää kaavaa, vaan se täytyy toteuttaa tilanteen ehdoilla. Kattavasti toteutunut oikein tunnistaminen voi vahvistaa aktiivista toimijuutta ja yhteisöön kiinnittymistä. Myönteisen tunnistamisen etu on myös siinä, että se kohdistuu koko ikäryhmään, ja näin ollen ei tarvits ekäyttää resursseja toimintamuodon kohdentamiseen. (Bäcklund ym. 2013: 78.)

Seuraavissa kappaleissa avaan voimavarakeskeisyyttä, toimijuutta, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Toimin näin, koska käsitteitä ei ole tarkasti määritelty myönteisen tunnistamisen teoriassa, vaikka niille on annettu paljon painoarvoa. Näin ollen keräämäni taustamateriaali termien merkityksistä myönteisessä tunnistamisessa on oma tulkintani. Tulkintani perustuu siihen, miten käsitteitä on käytetty myönteisestä tunnistamisesta käsitellyissä materiaaleissa.

4.1 Voimavarakeskeisyys ja toimijuus yleisesti ymmärrettynä

Voimavaroihin keskittyminen on yksi myönteisen tunnistamisen periaatteista (Häkli ym. 2015: 21-22). Myönteisen tunnistamisen näkökulmasta voimavarat ovat niitä tekijöitä, joiden kautta nuori tulee osalliseksi arkisissa yhteisöissään jäsenenä huolimatta siitä kuka yksilö on. Voimavaroja esiin nostamalla halutaan rohkaista jokaista yksilöä osallistumaan itselleen mielekkäällä tavalla. Voimavaroihin keskittyvä työskentely vaatii molemmilta osapuolilta pitkäjänteisyyttä. Heikkouksia ja yksilön kohtaamia haasteita ei ole tarkoitus lakaista maton alle, vaan työskentelyssä käsitellään myös niitä, kuitenkin pitäen myönteinen suhtautuminen viitekehystenä. Myönteinen tunnistaminen-kirjassa esitettiin esimerkki nuoresta, jolle annettiin vastuutehtävä vertaisohjaajana siitä huolimatta, että nuori itse koki, ettei osaa olla kiroilematta tunteiden kuumetessa. Kyvyttömyyttä hallita kiroilua ei kuitenkaan asetettu esteeksi vaan tärkeämmäksi asiaksi nostettiin nuoren halu ottaa vastuuta ja toimia kuten vastuutehtävä edellyttää. (Autio 2015: 113-114.)

Voimavarakeskeisyys lähtee liikkeelle asiakkaan omista tavoitteista ja hänen kuulemisestaan. Samalla työskentelyllä pyritään luomaan ympäristö, joka edistää asiakkaan vahvistumista. Työntekijän ja asiakkaan välinen dialoginen vuorovaikutus ja

yhteenkuuluvuuden tunteen luominen ovat myös olennaisia voimavarakeskeisessä työskentelyssä. Dialogisuus on ihmisten kohtaamisessa ja keskustelussa sovellettava periaate, joka painottaa jokaisen ihmisen ainutlaatuisuutta yksilönä. Keskustelun toista osapuolta täytyy kunnioittaa ja hänet nähdään oman elämänsä asiantuntijana. Taustalla vaikuttaa myös ajatus siitä, että yhteistyössä on mahdollista saavuttaa asioita, jotka eivät muuten onnistuisi. (Ilmarinen 2001: 40-42.)

Asiakkaan vahvistumista tukevan ympäristön rakentamisen ajatus lähtee siitä, että yksilö ei voi olla ympäristöstään irrallinen, vaan ympäristö vaikuttaa joko suotuisasti tai haittaavasti yksilön toimintamahdollisuuksiin. Yksilön ja ympäristön välisten suhteiden suotuisan kehityksen voi nähdä kasvattavan myös yksilön toiminnan mahdollisuuksia. (Ilmarinen 2001: 40-42.) Käytännössä työntekijä ei voi yksin muokata toimintaympäristöjä suotuisammiksi, vaan asiakas on prosessissa kohteen sijasta aktiivinen ja itse määrittää omat vahvuutensa sekä tavoitteensa. Voimavarakeskeisessä ajattelussa puhutaan myös asiakkaan itseparantumisesta ja itsenäisestä pärjäämisestä sekä onnistumisten huomioimisesta. Muutostyön onnistumisen edellytys on se, että ihmiseen uskotaan ja hänen annetaan itse kertoa omista päämääristään ja vahvuuksistaan. (Ilmarinen 2001: 40-42.)

Toimintavoiman kasvattamista voidaan kutsua voimaantumiseksi tai valtaistamiseksi (Thompson 2007: 21). Voimaantuminen on sitä, että yksilö tai ryhmä voi tehdä itseään koskevia päätöksiä ja toimia näiden päätösten pohjalta (Alsop – Bertelsen – Holland 2006: 10). Toisin sanoen voimaantuminen tarkoittaa sitä, että yksilöillä tai ryhmillä on mahdollisuus kontrolloida vallitsevia olosuhteita, he kykenevät etenemään tavoitteitaan kohti ja lisäämään omaansa sekä myös muiden hyvinvointia (Adams 2003: 8). Lapseen suhtautuminen ensisijaisesti yksilönä ja vahvuuksiin keskittyen vahvistaa lapsen toimijuutta ja edistää lapsen mahdollisuuksia tehdä itsenäisiä valintoja. Vastaavasti ennako-oletuksien pohjalta toimiminen ja mahdollinen leimaantuminen voivat ehkäistä lapsen subjektiutta. (Olli 2014: 155.)

Toimijuus voidaan nähdä ihmisen sisäisenä voimana, jonka käyttöön otettuaan ihminen on ympäristössään aktiivinen ja pyrkii vaikuttamaan tapahtumiin ympärillään (Barnes 2000: 25). Ihminen on toimija, kun hän pyrkii jotenkin vaikuttamaan pelkän sopeutumisen sijaan (Lähteenmaa 2010: 53). Toisaalta toimijuuden ei välttämättä aina nähdä olevan yksilön ominaisuus, vaan se toteutuu myös sosiaalisessa ympäristössä (Hohti – Karlsson: 138). Nuorten toimijuus rajautuu yhteiskunnassa erilaisten aikuisten luomien enemmän tai vähemmän rakenteellisten sääntöjen vuoksi (Korkiamäki

2015:136). Toimijuus voi myös määrittää eri tavoin. Gordon kirjoittaa esimerkkinä oppijan toimijuudesta. Hiljainen oppilas, joka ulkoapäin katsottuna saattaa vaikuttaa passiiviselta mukautujalta, voi omassa mielessään olla vahva toimija, joka tekee päätöksiä ja pyrkii itse asettamiinsa tavoitteisiinsa (Gordon 2005: 114-129.)

Nuorten käsitykset toimijuudesta voivat myös erota toisistaan. Tunteeseen toimijuudesta liittyy mahdollisuus tehdä päätöksiä, mutta yksilö saattaa myös kokea huolta omasta toimijuudestaan - siitä pääseekö itse päättämään tai omasta kyvystään tehdä päätöksiä. Toimijuus voi myös olla erilaisessa roolissa eri tilanteissa. Sama nuori saattaa esimerkiksi koulussa korostaa omaa päätäntävaltaansa, mutta kotona saattaa vahvemmin nähdä todellisuuden sääntöjen ja kontrollin kautta. (Gordon 2005: 114-129.) Nuorisotutkimusseuran tutkija Tomi Kiilakoski kirjoitti Nuorisotutkimus-lehden pääkirjoituksessa, että toimijuuden sekä autonomian tukeminen ovat osa nuorisokasvatuksen tehtävää. Kiilakoksi totesi myös, että erilaiset ympäristöt sekä vahvistavat, että heikentävät tätä toimijuutta. (Kiilakoski 2015: 2.)

Lasten ja nuorten toimijuuden kannalta on tärkeää, että he voivat itse valita toimintansa sekä omat mielenkiintonsa kohteet. Toimijuuden kokemusta vahvistaa myös se, että aikuiset kuuntelevat ja esitetyt mielipiteet vaikuttavat aikuisten toimintaan sekä parhaimmassa tapauksessa myös institutionaalisiin toimintatapoihin. Toimijuuden kokemus on vaarassa, mikäli mielipiteen kertominen ei vaikuta tai sen vaikutukset eivät ole lapselle näkyvät. (Olli 2014:155.)

4.2 Yhteisö ja yhteisöllisyys

Yhteisön käsitettä voidaan käyttää erilaisista ihmisryhmistä, joiden koko voi vaihdella useita kansoja käsittävästä yhteisöstä (esimerkiksi Euroopan unioni) muutaman ihmisen ryhmään (Saastamoinen 2009: 41-42). Yhteisöllisyys puolestaan on koettua yhteenkuuluvuuden tunnetta muiden yhteisön jäsenien kanssa (Heinonen 2008).

Ihmisten välisen kunnioituksen, myötätunnon ja huolenpidon sekä tasa-arvoisen keskustelun voidaan nähdä olevan olennaisia yhteisöllisyyden toteutumisen kannalta (Filander – Vanhalakka-Ruoho: 385). Yhteisöllisyys voidaan nähdä myös välineenä, jolla pyritään johonkin tavoitteeseen (Filander – Vanhalakka-Ruoho: 380).

Yhteisölle ja yhteisöllisyydelle ei löydy yhtä oikeaa määritelmää. Eri tieteenalojen näkökulmista katsottuna ne voivat merkitä erilaisia asioita ja niiden vaikutukset voidaan nähdä eri tavoin. Eniten pinnalla olleet yhteisön ja yhteisöllisyyden määritelmät ovat saaneet osakseen kritiikkiä liiasta idealistisuudesta, koska niissä on keskitytty lähinnä myönteisiin puoliin kielteisten kustannuksella (Heinonen 2008: 89-90).

Toisenlaista näkökulmaa edustaa esimerkiksi Baumanin näkemys yhteisöllisyydestä. Bauman kirjoittaa, että yhteisöön kuulumisella on myös hintansa – yhteisöön kuuluessaan yksilö menettää osan autonomiastaan ja vapaudestaan. Myös Hyypän mukaan yhteisöön kuulumisen yhdenmukaistaa jäsenten käyttäytymistä ja tapaa toimia. Tämä ei kuitenkaan yksinään kuvaa Baumanin ja Hyypän näkemystä yhteisöistä ja yhteisöllisyydestä, vaan molemmat näkevät yhteisöjen olevan välttämättömiä. Lisäksi Bauman esittää näkemyksen, jonka mukaan sanoilla yhteisö ja yhteisöllisyys on itsessään positiivinen sävy. Yhteisöön kuuluminen tuntuu hyvältä ja tarjoaa yksilölle turvaa. Samoin Hyypä toteaa yhteisöjen mahdollistavat ihmisten inhimillisten tarpeiden tyydyttämistä (Bauman 2001: 1-5; Hyypä 2002: 26.)

Myönteisessä tunnistamisessa pyritään oman näkemykseni mukaan vastaamaan myös yhteisöllisyyden varjopuoliin. Tämä ilmenee siitä, että myönteisessä tunnistamisessa nuoria tuetaan arkiyhteisöidensä jäseninä ja näin vahvistetaan heidän itsetuntoaan ja toimijuuttaan yhteisössä (Bäcklund ym. 2014: 82). Myönteisen tunnistamisen näkökulmasta katsottuna nuorten halu tukea toisiaan on yhteisöllinen voimavara, jonka vahvistuminen edistää kaikkien yhteisön nuorten hyvää ja tasapainottaa nuorten välillä olevia eroja resursseissa (Kallio 2015: 96). Myönteinen tunnistaminen-kirjassa kerrotaan esimerkki nuoresta, joka saatuaan nuorisotalon ohjaajilta tunnustusta yhteisön jäsenenä alkaa saada tunnustusta myös vertaisryhmältään (Häkli ym. 2015:129). Omien voimavarojen löytäminen ja vahvistuminen osana nuorelle itselleen tärkeitä ympäristöjä ja yhteisöjä on yksi myönteisen tunnistamisen tavoitteista (Autio 2015: 114).

Yhteisöä voidaan määritellä myös alueellisuuden pohjalta. Tällöin puhutaan yhteisöstä, joka muodostuu tilallisten tekijöiden vuoksi. Alueellinen yhteisö ei kuitenkaan kerro ihmisten välisistä suhteista. Yhteisö voi määrittyä ulkopuolelta myös muodollisesti, mikä ei myöskään itsessään takaa yhteenkuuluvuutta. Mikäli yhteisön muodostumisen takana on muitakin syitä kuin alueellisuus tai muodollisuus voidaan sanoa yhteisön muodostuvan yhteenkuuluvuuden tunteen pohjalta. Ihmisten välisiin suhteisiin pohjautuvat yhteisöt voidaan jaotella toiminnallisiin ja symbolisiin yhteisöihin.

Toiminnallisen yhteisön kantavana voimana ovat yhteiset tavoitteet, joiden saavuttamiseksi jäsenien välille muodostuu vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa. Symboliset yhteisöt voivat olla ideologisia tai kulttuurisia, jolloin yhteenkuuluvuuden tunne perustuu jaetuille ihanteille tai kulttuuriperimälle. (Nivala 2008: 50-51.)

4.3 Osallisuus

Osallisuuden kokemusten tukeminen määritellään yhdeksi myönteisen tunnistamisen lähtökohdista (Bäcklund ym. 2013: 87; Häkli ym., 2015: 23). Osallisuutta on vaikea määritellä yksiselitteisesti. Osallisuus on eräänlainen sateenvarjokäsite, jonka alle mahtuu erilaisia näkökulmia ja toimenpiteitä. Osallisuuden rooli 2010-luvun poliittisissa ohjelmissa on ollut toisaalta tavoitteellinen, mutta se on myös nähty keinona torjua syrjäytymistä ja köyhyyttä. Tällöin osallisuus nähdään keinona kasvattaa yksilön hyvinvointia ja sitä kautta vaikuttaa positiivisesti koko yhteisöön. (Raivio – Karjalainen 2013: 12-15.)

Osallisuus on myös asetettu yhdeksi sosiaalipolitiikan tavoitteista. Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) julkaisemassa tulevaisuuskatsauksissa (2010; 2014) todetaan, että hyvinvoinnin ja vaurauden taustalla on työn tekemisen lisäksi myös kaikkien osallisuus yhteiskuntaan. Katsauksien mukaan osallisuuden toteutumisella on myös vaikutusta terveyteen sekä hyvinvointiin (STM 2010: 7-8; STM 2014: 11). Osallisuuden lisäämisen on tehnyt haastavaksi ideoiden vieminen käytännön työhön. Osallisuuden toteutumista on myös ollut vaikeaa arvioida, kun konkreettisia toimenpiteitä ei ole määritely. (Aalto-Kallio – Koskinen-Ollonqvist – Tuuli Nikula – Rouvinen-Wilenius: 50.)

Osallisuus voidaan jakaa kolmeen ulottuvuuteen: taloudelliseen osallisuuteen (having), toiminnalliseen osallisuuteen (acting) ja yhteisölliseen osallisuuteen (belonging). Taloudellinen osallisuus turvaa sen, että ihmisellä on mahdollisuus säädyllyiseen elämään, riittävään toimeentuloon ja turvallisuuteen. Toiminnallinen osallisuus tarkoittaa sitä, että ihminen on omaa elämäänsä koskevassa päätöksenteossa toimijana. Yhteisöllinen osallisuus on jäsenyyttä merkityksellisissä ryhmissä ja yhteiskunnassa sekä sitä, että yksilöllä on sosiaalisia suhteita muihin yksilöihin. (Raivio – Karjalainen: 16-17.)

Käsitteenä osallisuuden voi ajatella olevan syrjäytymisen vastakohta. Kapeasti määriteltynä osallisuus voi tarkoittaa sitä, että yksilö on aktiivinen osa yhteiskuntaa. Se voidaan kuitenkin määritellä myös laajemmin yhteisöllisyydeksi ja johonkin

kuulumiseksi, joka ilmenee esimerkiksi erilaisiin yhteisöihin ja yhteiskunnan toimintoihin osallistumisena. Nuorten tapauksessa osallisuuden esteet ja toisaalta toteutuminen voidaan jakaa rakenteellisiin ja toimijaan liittyviin seikkoihin. Lasten ja nuorten osallisuuteen vaikuttaa heidän oman toimintansa lisäksi myös merkittävästi aikuisten tapa toimia. (Myllyniemi 2014: 5-7.) Myös Nivala näkee yhteisöön kuulumisen tärkeänä osana osallisuuden kokemusta (Nivala 2008: 166-167).

Osallisuus on hyvinvoinnin kannalta perustavanlaatuinen edellytys ja sen toteutuminen vaatii kokonaisvaltaista yksilön tukemista. Osallistumista voidaan vahvistaa toisaalta kehittämällä osallistumismahdollisuuksia, mutta myös motivoimalla yksilöä osallistumaan. (Nivala 2008: 302-308.) Nuoruudessa tärkeitä kehityksellisiä tehtäviä ovat eheän identiteetin muodostaminen ja itse hankitun autonomian saaminen. Jotta nämä tehtävät toteutuisivat täytyy nuoren päästä osallistumaan omaan elämäänsä. (Aalberg – Siimes 2007: 174.) Lasten osallistumisen ideologian pitäisi olla voimassa isojen asioiden lisäksi myös pienemmissä yksityiskohdissa (Olli 2014: 155).

Yksilön näkökulmasta osallisuus on subjektiivinen voimaa antava kokemus. Osallisuuden kokemusta vahvistaa arvostavaan yhteisöön kuuluminen, joka antaa yksilölle tukea oman identiteetin rakentamisessa ehyeksi kokonaisuudeksi. (Aalto-Kallio ym. 2011: 50.) Myös Anu Gretschel kuvaa osallisuuden tunnetta voimaantumisen ja valtautumisen käsitteillä. Gretschelin mukaan osallisuus on sitä, että nuori tuntee olevansa osaava ja arvostettu (Gretschel 2002: 94.) Jotta ympäristö tukisi nuoren kasvua on aikuisten tärkeää kuunnella nuoren näkökulmia ja pyrkiä tukemaan nuoren toimijuutta. Tämä koskettaa sekä vuorovaikutusta, että ammattilaisen työskentelytapoja. Työntekijän on tärkeää pystyä vaihtamaan lähestymistapaansa tilanteen niin vaatiessa. (Gretschel 2002: 96.)

5 Opinnäytetyön toteuttaminen

Opinnäytetyötä toteuttaessani käytin laadullisia menetelmiä sekä aineistonkeruussa, että aineistoa analysoidessani. Hankin opinnäytetyöni aineiston käyttämällä teemahaastatteluja. Teemahaastattelun teemoiksi valitsin tutustumisen, tunnistamisen sekä tukemisen. Aineiston purkamiseen käytin puolestaan teemoittelua, jolla jaoin litteroidut tulokset teemahaastattelun teemojen mukaisesti. Haastattelun teemojen lisäksi teemoittelussa nousi myös kaksi uutta teemaa, jotka ovat yhteisön vuorovaikutussuhteet ja Walkersin merkitys haastateltaville.

5.1 Teemahaastattelu

Teemahaastattelun aihepiirit ovat etukäteen määritellyt, mutta haastattelussa ei noudateta tiettyä kaavaa, joten esitetyt kysymykset ja aiheiden käsittelyn järjestys voivat vaihdella haastattelusta toiseen. Teemahaastattelun vahvuuksia ovat haastateltavan mahdollisuus päästä puhumaan asioista omasta näkökulmastaan ja toisaalta se, että haastattelusta toiseen voidaan kuitenkin havaita yhtäläisiä aiheita. (Eskola – Suoranta: 86-88.) Menetelmänä teemahaastattelu ottaa huomioon yksilöiden tekemien tulkintojen eroavaisuudet ja näiden tulkintojen merkityksen. Teemahaastattelun voi nähdä olevan puolistrukturoitu haastattelu, vaikka käytännössä se on lähempänä strukturoimatonta kuin strukturoitua haastattelua. Vapaudesta huolimatta se ei ole kuitenkaan yhtä vapaa kuin esimerkiksi syvähaastattelu, sillä haastattelua ohjaavat teemat ovat kaikille haastateltaville samat. (Hirsjärvi – Hurme 2004: 47-48.)

Valitsin yllä kuvatuista syistä teemahaastattelun. Yksi tutkimuksen tavoitteista on selvittää nuorten omia kokemuksia. Toisaalta haluan kuitenkin, että voin liittää haastattelun materiaalit tehokkaasti myönteisen tunnistamisen ajatteluun. Tämän takia jaoin teemat niin, että jokaisessa haastattelussa käsiteltiin tutustumista, tunnustamista ja tukemista. Teemojen lisäksi laadin haastatteluita varten tarkentavia kysymyksiä, joita käytin haastattelun runkona tarpeen mukaan. Kysymykset ja aiheet löytyvät opinnäytetyön liitteestä.

Nauhoitin haastattelut ja tämän jälkeen litteroin ääninauhan tekstiaineistoksi. Litteroinnissa päädyin noudattamaan tarkkuutta, jossa tärkeintä oli sisällön säilyttäminen. En siis merkinnyt esimerkiksi äänenpainoja litterointiini. Tämän perustelen sillä, että opinnäytetyöni tarkoitus ei ollut tutkia vuorovaikutusta, vaan haastateltavien suullisesti tuottamia sisältöjä. Litteroinnin tarkkuus on aiheellista valita tutkimusongelman ja käytettyjen metodien mukaan (Hyvärinen – Nikander – Ruusuvuori 2010: 426-427).

5.2 Teemoittelu

Laadulliselle analyysille ominaista on se, että analyysi aloitetaan jo itse haastattelutilanteessa. Mikäli tutkija tekee itse haastattelun voi hän jo haastattellessaan

tehdä havaintoja ilmiöiden esiintymisestä. Kvalitatiivista aineistoa analysoitaessa pyritään pysymään lähellä tutkittavia ilmiöitä ja aineisto pidetään mahdollisimman alkuperäisessä muodossa. Analysoitaessa voidaan soveltaa abduktiivista tai induktiivista päättelyä. Induktiivinen päättely on aineistolähtöistä ja abduktiivisessa analysointi toteutetaan valmiiden teoreettisten mallien kautta. Laadullisessa tutkimuksessa ei ole olemassa mitään tiettyä standardoitua tekniikkaa aineiston analysoimiseksi, vaan tekniikka pitää itse valita sen mukaan mikä sopii tutkimukseen. (Hirsjärvi – Hurme 2004: 136.)

Kerättyäni aineiston teemahaastatteluilla purin sen teemoittelemalla. Tematisoinnin avulla nostin aineistosta tutkimuksen tavoitteiden kannalta olennaisia teemoja. Teemoittelulla keräsin aineistosta vastauksia tutkimuskysymyksiin ja näin ollen sain käytännön tasolla hyödynnettävää tietoa. (Eskola – Suoranta: 174-180.) Teemoittelun kautta pyrin löytämään yhteisiä tekijöitä sen suhteen, minkälaisia kokemuksia nuorilla on ja miten toimintaa voisi kehittää näiden kokemusten pohjalta.

Laadullisen aineiston käsittelyssä on monta vaihetta, jotka sisältävät sekä analyysia, että synteisiä. Analyysissa tietoa luokitellaan ja eritellään ja synteisissä pyritään muodostamaan kokonaisuudesta kattava kuva. Aineistoa kuvailemalla luodaan perusta analyysille. Yleensä on tärkeää vastata kysymyksiin kuka, missä, milloin, kuinka paljon ja kuinka usein. Aineiston luokittelulla puolestaan luodaan kehys myöhemmin tehtäville tulkinnoille. Luokkien kautta jäsennetään aineiston kokonaisuutta ja etsitään siitä tärkeimpiä osioita. Luokittelun tukena voi hyödyntää tutkimuskysymystä, sen toteuttamiseen käytettyjä menetelmiä, aiemmin käytettyjä käsitteitä tai luokitteluja, teoreettista tietoa tai aineistosta itsestään kumpuavaa tietoa. Luokittelussa tutkija voi myös käyttää omaa näkemystään. (Hirsjärvi – Hurme 2004: 143-149.)

Luokittelu ei ole aineiston analyysin lopullinen tavoite. Luokittelun jälkeen eri luokkien välille pyritään löytämään yhdistäviä tekijöitä. Aineiston yhdistelyn tavoitteena on laaja-alaisen ymmärryksen luominen tutkittavasta ilmiöstä ja mahdollisesti mallin tai teorian kehittäminen, johon saatu aineisto voidaan sijoittaa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa lopullisena tavoitteena on onnistuneiden tulkintojen tekeminen. Aineistosta tehtävät tulkinnat ovat onnistuneita, mikäli ne ovat selkeästi löydettävissä aineistosta tutkijan kanssa samaa näkökulmaa soveltavan lukijan silmin, vaikka lukija ei olisikaan samaa mieltä tutkijan kanssa. Laadullinen tutkimus on monella tasolla tulkintojen välittämää ja tulkinnat ohjaavat sitä jo alusta alkaen. (Hirsjärvi – Hurme 2004: 149-153.)

5.3 Eeettisyys

Tieteellisten tulosten uskottavuus ja laatu ovat riippuvaisia siitä, että ne on saatu hyvän tieteellisen käytännön mukaisella tavalla. Hyvät tieteelliset käytännöt ovat tutkimusetiikan saralla seuraavat: rehellisyys, yleinen tarkkuus ja huolellisuus tuloksien hankinnassa, analysoinnissa ja esittämisessä. Myös käytettyjen menetelmien pitäisi olla eettisestä kestäviä ja kriteerien mukaisia. Tiedon viestinnässä pitäisi noudattaa avoimuutta sekä vastuullisuutta. Myös tarvittavat tutkimusluvut täytyy hankkia ja tarvittaessa tehdä eettinen ennakoarviointi. (Hyvä tieteellinen käytäntö.) Aseman Lapset ry:n puolelta minulle myönsi tutkimusluvan toiminnasta vastaava työntekijä. Haastateltavat olivat täysi-ikäisiä, joten he osallistuivat haastatteluihin oman suostumuksensa puitteissa.

Eettisestä näkökulmasta katsottuna haastatteluihin osallistuminen olisi voinut tuottaa nuorille ahdistusta, mikäli keskustelu nostaa mieleen raskaita asioita. Tätä pyrin ehkäisemään sillä, että haastattelut ovat teemahaastattelulle tyypillisesti melko vapaamuotoisia, jolloin on mahdollista ohjata keskustelu johonkin muuhun. Koska haastattelu on vapaamuotoinen, niin nuoret pystyivät myös itse vaikuttamaan haastattelun kulkuun. Nuorten kanssa tehtävissä haastatteluissa on myös erityisen olennaista luoda haastateltavalle tunne siitä, että tämän näkemyksiä arvostetaan (Hirsjärvi – Hurme 2004: 132-133).

Kerätyn tiedon käytössä täytyy muistaa niiden luottamuksellisuus ja anonymiteetti. Tämä tarkoittaa sitä, että tietoja julkistettaessa on pidettävä huolta, ettei osallistujien henkilöllisyys paljastu. (Eskola – Suoranta: 56-57.) Aineiston analysoinnissa esiin nousi eettisestä näkökulmasta katsottuna erityisesti anonymiteetinsuojan varmistaminen. Haastattelut käsittelevät nuorten omia kokemuksia, joten vaarana on, että ainakin lähipiiri ja ystävät saattavat tunnistaa haastateltavan koskevasta julkaistusta aineistosta.

6 Tulokset

Opinnäytetyöni aineisto koostuu seitsemästä haastattelusta. Haastateltavat kävivät aiemmin Walkersilla nuorina, mutta toimivat nyt kaikki Walkersin vapaaehtoisina. Walkersilla vietetyn ajan pituus vaihteli vajaasta kahdesta vuodesta seitsemään vuoteen. Aineistoni käsittelee siis tapahtumia pitkältä aikaväliltä, mikä luo

mahdollisuuden maalata laaja kuva haastateltavien kokemuksista Walkersilla. Haastattelut sisältävät kokemuksia sekä nuoren, että vapaaehtoistyöntekijän positiosta katsottuina. Tämä antaa aineistolle monipuolisuutta, koska mukaan on mahdollista tuoda molempia näkökulmia, ja katsoa millaisen kuvan ne muodostavat yhdessä. Haastattelut toteutettiin keväällä 2016.

Jaoin tulokset tutustumisen, tunnustamisen ja tukemisen teemojen alle. Katsoin tarpeelliseksi myös tarkastella Walkersilla olevien erilaisten roolien kautta syntyvien ryhmien suhteita toisiinsa. Lopuksi käsittelem vielä yleisluontoisemmin Walkersin paikkaa nuorten kokemusmaailmassa, koska osa aineistosta ei suoraan sijoittunut edellä mainittujen prosessien alle, vaan kuvasi kokonaisvaltaisemmin haastateltavien suhdetta Walkersiin.

6.1 Walkers – työntekijöitä, vapaaehtoisia ja nuoria

Walkersin sosiaalisen dynamiikan vuoksi olen tarkastellut myönteisen tunnistamisen prosessien toteutumista erotellen työntekijöiden vaikutusta sekä nuorten itse tuottamaa sosiaalista todellisuutta. Vaikka tutkimuskysymykseni eivät käsitelleetkään yhteisön hierarkkista rakennetta, tuli se silti haastateltavien maininnoissa esiin moneen kertaan. Haastatteluissa oli selkeästi havaittavissa rakenne, jossa nuoret olivat yksi ryhmä, työntekijät toinen ja kolmantena näiden välissä olivat vapaaehtoiset. Mielenkiintoista oli, että toiminnassa merkittävässä roolissa olevat vapaaehtoiset linkittyivät ryhmänä sekä työntekijöihin, että nuoriin. Ero vapaaehtoisen ja nuoren ei ollut välttämättä aina selkeä. Toisaalta tämä toimi myös toiseen suuntaan: vapaaehtoiseksi päästyään haastateltavat kokivat lähentyneensä työntekijöitä.

Haastatteluista nousi esiin se, että nuoret olivat kertomuksissa hierarkkisessa suhteessa vapaaehtoisiin ja vapaaehtoiset puolestaan työntekijöihin. Huomattavaa tässä seikassa on se, että vaikka työntekijöiden koettiin käyttävän valtaa, ei vallankäyttöä haastatteluissa kritisoitu tai kehystetty epäoikeudenmukaiseksi. Haastatteluista heijastui kokemus auktoriteetin tarpeellisuudesta silloinkin, kun sen vaikutus oli kohdistunut haastateltavaan itseensä.

Seitsemäs haastattelu:

Haastattelija: Miten sä kuvailisit, et minkälainen suhde sul on näihin palkallisiin työntekijöihin ja sit vapaaehtoisiiin?

Haastateltava: Mmm no vapaaehtosiin, vapaaehtosiin yleensä sillee no. Tällä hetkel suurinpiirtein kaikki vapaaehtoiset on sillee, et me ollaan aluks lähetty kaveriporukasta ja sit me ollaan päädytty kaikki vaan vapareiks. Sit me ollaan

sillee muuteki kavereit, et sit se on vähä sellasta. Mut mut niiku aikuisten, niiku työntekijöiden kaa, ni ketkä on palkallisia ni on siin sellanen pieni fine line. Mut kyl me heitetään kaikkien kaa sikana läppää ja sillee. Joskus vähän oudompaaki läppää, joskus vähän normaalimpaa. Mut siis niin. Kyl siin on se, et esimerkiksi jos mä teen jotain väärin, niin tyyliin vapaaehtoinen voi olla sillee, et hei toi meni nyt tällee näin ei näin, mut sit jos se on joku niiku työntekijä, ni se saattaa olla vähän sillee et. Ei vaan näin, et se on vähän niiku sellain, niil on auktoriteettia.

Haastattelija: Tiukemmat rajat?

Haastateltava: Joo. Et ne voi käskyttää mut niiku ni. Mut sit vapaaehtoiset ei oikeen käskytä.

Haastattelija: Minkälaista käskyttämistä? Minkälainen olo siit tulee?

Haastateltava: Se ei oo niiku semmosta ilkeetä käskyttämistä, vaan se on pikemminkin sellasta, et sun piti tehdä tää homma, et tee tää homma, et sillee niiku. Et en tiä selitänkö mä hyvin.

Lisäksi haastateltavat esittivät myös samaan aikaan näkemyksiä yhteisön jäsenten välillä vallitsevasta tasa-arvoisuudesta. Esimerkiksi toisessa haastattelussa haastateltava totesi näin:

Toinen haastattelu:

Haastattelija: Kuvailisitko walkersin ilmapiiriä, et se on arvostava?

Haastateltava: Joo o. Kaikki tavallaan arvostaa toisiaan ja kaikki on saman arvosi. Et tuol ei niinku nää sitä työntekijän ja nuoren eroo. Et se on kaikki on niinku samalla viivalla, kaikilla on samat säännöt ja samat kuviot muutenkin.

Haastateltavat kokivat vapaaehtoiseksi siirtymisen tuoneen lisää vastuuta. Vapaaehtoisena toimiessaan haastateltavat kokivat olevansa velvoitettuja auttamaan nuoria sekä pitämään yllä järjestystä. Ongelmalliseksi tämä nähtiin niissä tilanteissa, joissa haastateltavat olivat kontaktissa nuoren asemassa olevien ystäviensä kanssa. Tällöin osa haastateltavista koki, että heillä ei ollut samanlaista auktoriteettia kuin muiden nuorten kanssa toimiessa.

Kolmas haastattelu:

Haastattelija: Miten koet oman roolisi vaparina?

Haastateltava: Mul oli vaikee, ku kaikki kävijät sillon ku must tuli d-tasolainen ja sit viel suuri osa kävijöistä sillo ku must tuli a-tasolainen, ni ne oli mun kavereita. Ni sit se roolin vaihtaminen oli tosi vaikeeta. Nyt taas ku mun kaikki kaverit on aikuisia ni, ja sit ehk muutama on vielä semmonen kävijä siellä mun kavereista, ni nyt se on paljon helpompaa se. Ehkä just komentaa tai kohdata semmosena ulkopuolisena henkilönä. Et antaa erilaista näkemystä, ku kavereille ei voi ehkä kaikkee sanoa.

Viides haastattelu:

Haastattelija: Mites sillon kun kävit nuorena, et muuttuks se jotenkin kun menit vapariksi?

Haastateltava: No kyllähän se tuli vastuuta tuli vähän, kumminki sillee et sä oot, kumminkin sul on se kyltti siinä, mis lukee et vapaaehtoistyöntekijä, ni pitää ei pystyy olla ns perseillä siellä enää, et pitää vähän just aikuistua ja vahtii niit nuoria samalla. Ja menee just juttelee niille ja auttaa niit. Siihen nähden se meininki vähän muuttu. Tai sit työntekijöiden kanssa, sit siel puolel pysty ottaa vähän iisimmin. Et ei siel niitten tai niille ei tarvinnu olla sillee, et mä oon ihan kiltisti täällä.

Toinen haastattelu:

Haastattelija: Miten sä oot kokenut sun oman roolin vapaaehtoisena?

Haastateltava: Tosi hyvin. Porukka kunnioittaa paljon enemmän, kun sul on se liivi päällä. Sit ne myös kuuntelee sua, et sä oot silloin vaik sä oot vapaaehtoinen, ni sä oot kumminkin yks työntekijä sillo, et porukka kunnioittaa sitä, et sä oot töissä ja sua pitää kuunnella jos sul on jotain asiaa. Joo.

6.2 Tutustuminen

Kallio toteaa, että tunnistaminen vaatii aina tutustumista, sillä asioiden arvostaminen vaatii niiden tuntemista. Tämä pätee erityisesti ylisukupolvisissa suhteissa, koska tunnistaminen voi mennä pieleen aikuisen toimiessa omasta näkökulmastaan käsin. Voisikin ajatella, että yhdenvertaisuutta täytyy tavoitella erityisesti tilanteissa, joissa toisella osapuolella on enemmän valtaa. (Kallio 2015: 108-109.) Haastateltava kiteyttää saman asian puhuessaan toimintaan osallistumisesta vapaaehtoisen näkökulmasta:

Kuudes haastattelu:

Haastattelija: Koetko, että walkersin toimintaan on helppo osallistua?

Haastateltava: Se on helppo jos ymmärtää tän, jos ymmärtää nuoria. Et sillä tavalla, jos ei tai jos tykkää nuorista myös. Se on yks iso juttu myös. Tai oikei se on oikeesti vähän outoo jos ei tykkää nuorista ja tulis tänne vapariksi. Se ois vähän outoo, mut se on just se ymmärtäminen on se isoin asia, et jos on ihan pihalla esimerkiks, et mitä nykynuoriso tekee tai mist ne tykkää tai mitkä niiden intressit on, ni tietenkkin sit se on vähän vaikeeta.

Yksi haastateltavista korosti ensimmäisen vaikutelman merkitystä tutustumisessa. Haastateltavan mukaan kohtaamista helpottaa se, kun on oma itsensä ja avoin toista kohtaan. Avoimuus synnyttää myös toisessa osapuolella avoimuutta, jolloin syntyy hyviä kokemuksia.

Neljäs haastattelu:

Haastattelija: Miten sä näet, et miten Walkersilla tehdään se hyvä ensivaikutelma?

Haastateltava: Sen mukaan mitä tuolla on vähänkin vanhemmat työntekijät, ni tota ehkä mä itseni voin laskea niihin mukaan tämän kerran mukaan, on nähty niin paljon, niin siinä vaiheessa kannattaa vaan olla oma itsensä. Ja siis avoin ja vastaanottava ihmiselle. Niin tota. Siinä vaan jos on vaan hyvä avoin ihminen, niin siinä vaiheessa varmaan toinenkin tulee vastaan sitten. Siinä vaiheessa jää hyvä mieli yleensä ihmiselle.

Haastateltavien puhe tutustumiseen liittyen on melko yhtenäistä kautta linjan. Haastateltavat kertoivat tullessaan otetuiksi vastaan ennakkoluulottomasti. Haastateltavat myös kokivat, että erilaisuuteen suhtaudutaan hyväksyvästi. Lisäksi työntekijöiden nähtiin kohtaavan nuoria tasa-arvoisesti, ilman syrjintää tai suosimista. Kertomuksissa Walkersiin tutustuminen eteni kaikissa paitsi yhdessä tapauksessa

melko samalla tavalla. Uusi nuori huomioitiin heti hänen tullessaan Walkersilla työntekijöiden toimesta. Työntekijät ottivat nuoren vastaan ja pyrkivät käynnistämään tutustumisen uuden kävijän kanssa. Myös nuoret olivat kertomuksien mukaan ottaneet uudet tulokkaat vastaan positiivisella asenteella kutsuen mukaan peleihin ja keskusteluihin.

Yksi haastatelluista kuvasi ensikosketustaan Walkersiin siitä näkökulmasta, että voidaan tulkita hänen tulleen väärin tunnistetuksi. Nuori kertoi, että häntä oli luultu vanhemmaksi, kuin mitä hän oikeasti oli, ja tämä oli siinä tilanteessa aiheuttanut negatiivisia tunteita. Tapaus kertoo siitä, kuinka suuri merkitys tunnistamisella on. Nuori oli kuitenkin jatkanut Walkersilla käymistä, vaikka alkuun olikin todennut, ettei käy enää ikinä.

Tutustuminen lähti haastateltavien kertomuksissa liikkeelle kuulumisten vaihtamisesta. Kuulumisten vaihtamisen voi nähdä olevan osa tutustumisen osaprosessia, koska sen avulla työntekijän on mahdollista raottaa ikkunaa nuoren maailmaan. Toisaalta nuori pääsee myös kertomaan omasta elämästään ja näin voi saada kokemuksen kuulluksi tulemisesta ja merkityksellisyydestä. Yksi haastateltavista puki lähestymistavan sanoiksi seuraavasti: "semmost niinku small talkkii et ei ollu lähinnä semmosta, ennen niinku tutustu nii ei ollu semmosta hirveen tungettelevaa".

Haastateltavat toivat haastatteluissa esiin myös omia näkemyksiään nuorten kohtaamisesta vapaaehtoisen näkökulmasta. Koen myös näiden ajatusten olevan arvokasta sisältöä opinnäytetyöni aiheen näkökulmasta, koska vapaaehtoisten oppimat toimintatavat heijastelevat myös yleisempää toimintakulttuuria. Tämän vuoksi olen nostanut esimerkkejä tästä osaksi analyysiani. Haastateltavien näkemyksien mukaan nuorten lähestymisessä on tärkeää lähteä nuoren omista lähtökohdista. Kohtaamista ei siis nähty tietyllä kaavalla etenevänä ja mekaanisena, vaan tilanteen mukaan elävänä prosessina. Lähestyminen ei myöskään saisi olla liian päällekkäyvä ja sen olisi suotavaa lähteä nuoren omista mielenkiinnon kohteista. Haastateltavat kehottivat kuuntelemaan sivukorvalla, mistä nuoret puhuvat tai tarkkailemaan esimerkiksi näiden pukeutumistyyliä sopivan lähestymistavan löytämiseksi.

Viides haastattelu:

"Niin. Tilannekohtasia, et kattoo, se on mun mielestä se on helpoin tapa, eikä vähä mennä sillai awkwardisti juttelee, et hei moro mistäs tykkäisit. "

Ensimmäinen haastattelu:

“No tottakai siis jokanen ihminen niinku tekee nuorten kans, jollon sillee tavallaan hajua siitä hommast mitä tekee, ni tietää sen, et kaikille ihmisille ei päde samat tavallaan säännöt tai toimintamallit. Mut tasa-arvosesti kuitenkin kohdellaan mun mielestä hyvin, mut tietenkin jokasta omien puitteiden alla. Niinku hyvin ja tietenkin, et homma toimii, mut sillee tasa-vertasesti siinä mielessä, et jotain ei kohdella paremmin ku toista tai toisinpäin.”

Häkli ym. (2015: 20) toteavat kirjassaan, että oikeaan osuva tunnistaminen on tilannekohtaista, vaatii tutustumista ja toiseen ihmiseen syventymistä. Yksi haastateltavista toi julki myönteisen tunnistamisen kannalta mielenkiintoisen ajatuksen, jonka mukaan kohtaamisessa työntekijä ei ainoastaan kohtaa nuorta, vaan myös nuori kohtaa työntekijän ja muut nuoret. Haastateltavat kertoivat myös, että työtapoihin vaikuttaa työntekijöiden oma persoonallisuus: työntekijöillä on omaleimainen tapa lähestyä nuoria.

Ensimmäinen haastattelu:

“Joojoo, mun mielestä se on tärkeätä, se on niinku se kohtaaminen, mut kohtaaminen ei oo pelkästään sitä, et kiltti nuorisotyöntekijä kohtaa nuoren heiveröisen ihmisen lämpimällä katseellaan ja avonaisella sylillään, vaan kohtaaminen toimii myös niin päin, et se heiveröinen nuori sitten voi niinku tuntea olonsa mukavaksi tutustua muihin ihmisiin. Et niinku, et mä tykkään tavallaan ton koko kohtaamisen koko siitä agendasta, et se on molemminpuolista toimintaa “

Myös Stenvall, Korkiamäki ja Kallio totesivat opinnäytetyöni pääasiallisena materiaalina toimineessa teoksessa, että tutustumisen aikana työntekijän voisi olla paikallaan antaa nuorelle vastavuoroisuuden nimissä mahdollisuus tutustua itseensä. (Stenvall – Korkiamäki – Kallio: 54). Haastateltavat puhuivat myös luottamuksen muodostumisesta prosessina, jonka edetessä työntekijä pääsee lähemmäksi nuoria ja tätä kautta muun muassa pääsee keskustelemaan asioista, joista ei aiemmin olisi ilman kehittyntä suhdetta pystynyt.

Haastatteluissa vuorovaikutus Walkersin ja nuorten välillä siis lähti käyntiin tutustumisella, joka ajan kanssa syvenee. Tutustuminen ei kuitenkaan jäänyt prosessina pois tunnustamisen ja tukemisen astuessa kuvaan. Haastatteluista oli havaittavissa, että tutustuminen oli Walkersilla olennaisesti kytköksissä tunnustamiseen ja tukemiseen. Mitä pidempi historia työntekijällä ja haastateltavalla oli ollut, niin sitä suurempi merkitys henkilölle annettiin myös muilla myönteisen tunnistamisen saroilla.

6.3 Tunnustus

Työntekijät tunnustavat nuoria, mutta myös nuoret toisiaan. Haastatteluissa tuli ilmi, että aikuisten luoma tunnustava ilmapiiri liittyy vahvasti siihen, miten nuoret kohtaavat toisiaan. Osa haastateltavista mainitsi, että Walkers on paikkana sellainen, joka helpottaa nuorten kohtaamista toistensa kanssa. Kysyssäni haastateltavilta, mihin Walkersin työntekijät kiinnittävät huomiota ollessaan vuorovaikutuksessa nuorten kanssa esiin nousivat sääntöjen noudattaminen ja arkinen keskustelu. Esimerkiksi haastateltavista neljä nosti esiin ”kiroilun” tai ”kielenkäytön” asiana, jota tarkkaillaan. Arkisessa keskustelussa esiin nousevia teemoja olivat kuulumisten vaihtaminen, työt ja koulu.

Tämä ei kuitenkaan ollut koko totuus, vaan haastatteluissa nousi esiin myös nuorten omien vahvuuksien huomioiminen sekä positiivisen palautteen antaminen. Haastateltava yksi tuo tämän esiin kertoessaan, miten hänen puheliaisuutensa on Walkersilla nähty voimavarana kontrastina aiempaan suhtautumiseen muissa aikuisten ylläpitämässä instituutioissa, kuten kouluissa, joissa sosiaalinen räiskyvyys on puolestaan nähty ongelmallisena.

Toinen haastattelu:

Haastattelija: Tuntuuks susta siltä, et Walkersilla saa kannustusta itselleen tärkeissä asioissa?

Haastateltava: Joo. Kyl. Kyl ne sen heti jos tavallaan tuntee vähänkään ihmisii tai on jollekin ees puhunu, et ei oo ihan siinä omassa porukassaan, puhuu työntekijöille tai muille nuorille niin kyl siel porukka kannustaa sua siihen. Ja mäki pyörin tuol niin harvoin, ja aina kun meen niin ”miten on mennyt töissä ja onks ollu kivaa, mitä oot oppinu ja onks ollu kivoi asiakkaita”. Ja sillon ku mä valmistuin mä tulin tonne lakki päässä, ja kaikki tuli, työntekijätkin tuli halaamaan, et onneks olkoon me ollaan ylpeitä. Ja kyl ne oikeesti kannustaa siin mitä sä teet, ja on rehellisesti ylpeitä siitä mitä sä oot saanut aikaan.

Ilmapiiriä haastateltavat kuvasivat muun muassa rennoksi sekä tuttavalliseksi. Maininnoissa esiintyi myös se, että Walkers on paikka, johon kaikkien on hyvä tulla. Ihmisten välillä vallitsevat suhteet koettiin positiivisen sävyisinä paitsi työntekijöiden, niin myös muiden nuorten toimesta. Kahdessa haastattelussa haastateltavat kuvasivat Walkersin luovan erilaisen ilmapiirin nuorten keskuuteen kuin ajan viettäminen kouluissa tai julkisissa tiloissa. Ilmapiiristä puhuttaessa yksi haastateltavista totesi seuraavaa:

Ensimmäinen haastattelu:

“Sillon kun tosta ovesta astuu sisään, parhaimpina päivinä semmosen nauruhien haju ja lämmin kahvi tietenkin tuoksuu. Ja sit sun korvat täyttää semmonen hersyvä, hysteerinen kikatus ja se on parasta ehk ikinä mun mielestä. Okei moni muukin asia on jees, mut sillee toi on aika, tai mä usein keskittyny tohon asiaan, semmosiin, mä en muutenkaan oo semmonen taidetyyppi, joka näkee kuun valossa hienoja astraali kiekuroita ja sillee wau, elämä kuinka kaunis käsité, mut niinku toi on yks sellanen mun mun tumblr tyttö, semmonen view about tästä asiasta. Sellane. Observaatio.”

Kolmas haastattelu:

Haastattelija: Miten kuvailisit ilmapiiriä Walkersilla?

Haastateltava: Positiivinen.

Haastattelija: Mistä se tulee se positiivisuus?

Haastateltava: Just siitä, et se nuori otetaan hymyillen ja ilosesti vastaan. Ja ehkä halataan ja kysytään, et mitä sulle kuuluu ja semmonen avoin kehonkieli. Et näyttää, et on turvallinen. Et ei oo mitenkään hyökkäävä myöskään.

Neljäs haastattelu:

Haastattelija: Kysyisin semmosen tarkentavan, et kun puhuit aiemmin ilmapiiriä, et miten sä kuvailisit, et minkälainen se tunnelma on siellä Walkersilla?

Haastateltava Tuotatuota. Tekis mieli sanoa hyvä, mut se on aika tyhjä vastaus ni. Sanotaan, et sinne on hyvä tulla. Oikeestaan kaikkien. Semmosta se on ollu pitkän aikaa ainakin mun mielestä. Ja sit kun tota Mauri ja niinku nää kaikki muut työntekijät osais sanoa paremminkin vapareista lähtien. Mulle se ei oo ollu koskaan semmosta mitenkään huono ilmapiiri tai tämmöstä.

Haastateltavat olivat pääosin sitä mieltä, että erilaisuus hyväksytään Walkersilla. Haastatteluissa toistui se, että haastateltavat kokivat tullessaan hyväksytyiksi sellaisena kuin ovat. Yksi haastateltavista mainitsi, että ennen Walkersille tuloa hän oli tottunut ylläpitämään roolia, mutta havaitsi Walkersille tultuaan, ettei sille ole siellä tarvetta. Haastateltavat myös kertoivat, että Walkersilla käy erilaisia nuoria, jotka edustavat erilaisia nuorisokulttuureita. Kaikki haastateltavat kokivat, että tulijoita kohdellaan tasavertaisesti. Yksi haastateltavista kuvaa sitä miten Walkersilla pyritään olemaan tuomitsematta nuoria heidän tekojensa vuoksi.

Viides haastattelu:

Haastattelija: Minkälaisiin asioihin työntekijät kiinnittää huomiota, kun ne kohtaa nuoria?

Haastateltava: No just no okei no vaikka just huumeisiin, alkoholinkäyttöön, perhe-elämään. Jos ne on kuullut siitä jos ne näkee, et joku on masentuneen näkönen, et sil on selkeesti joku huonosti, et onks kaikki hyvin. Ja yrittää niinku tota parantaa sitä fiilistä jos se ei oo mitään hirveen vakavaa. Ja yrittää auttaa jos vaikka on parisuhtees vaikka ongelma, ni ne yrittää siinäkin auttaa, et onks sul jotai tämmöstä tai tommosta, et ne yrittää auttaa. Et ei sinänsä ruveta tuomitsemaan heti, et miks sä oot nyt tommonen, miks sä oot tehny näin. Et yritetään just auttaa.

Walkersilla käyminen koettiin valtaosassa haastatteluja erilaisia nuorisoryhmiä yhdistäväksi tekijäksi. Kävijöihin viitattiin yhtenäisenä ryhmänä, haastatteluissa puhuttiin esimerkiksi yhdestä suuresta perheestä. Yksi haastateltavista myös kuvasi yhteisöä ”omaksi heimokseen”. Toisaalta kolme haastateltavista näki, että nykyisin Walkersin nuoret ovat jakautuneet omiin ryhmiinsä enemmän kuin aiemmin, eivätkä ryhmät ole toistensa kanssa paljoakaan kontaktissa. Ryhmien muodostumisesta oltiin samaa mieltä lähes kaikissa haastatteluissa, mutta kaikissa sitä ei esitetty Walkersin sisäryhmän kiinteyttä heikentävänä tekijänä. Eräs haastateltavista esimerkiksi totesi, että vastakohtia on olemassa, mutta ne eivät ole keskenään konfliktissa. Kaksi haastateltavista mainitsi oma-aloitteisesti, että Walkersilla ei tapahdu juurikaan kiusaamista. Yhdessä haastattelussa ryhmien vaikutusta yhteiseen olemiseen verrattiin kauppakeskuksessa aikaa viettävän nuoren näkökulmaan seuraavasti:

Viides haastattelu:

Haastattelija: Minkälaista, kun sanoit, et nuoret tuli viettää hauskaa aikaa, niin muistatko miten nuoret otti mukaan silloin?

Haastateltava: No siellä siis oli eri meininki, ku esimerkiksi ku jos ollaan kampissa. Oltiin tosi paljon, hengattiin, ni siellä porukka jakaantui eri metalli ihmiset ja emot ja gootit. Tuol taas walkersil kaikki oli yhtä porukkaa, et siel ei ruvettu jakamaan ketään sitten mihinkään eri ryhmiin, et se oli kaikki oli isoa suurta perhettä niin sanotusti.

Kaikki haastateltavat totesivat, että olivat aiemmin kokeneet kuuluneensa Walkersin yhteisöön. Osa kuitenkin ilmaisi, että nykyään tilanne on muuttunut. Nykyään harvemmin Walkersilla käyvät kertoivat etäänntyneensä paikasta.

Yhden haastattelurungon kysymyksen oli tarkoitus kartoittaa haastateltavien kokemusta nuoriin kohdistetusta luottamuksesta. Haastateltavat näkivät työntekijöiden nuoriin kohdistaman luottamuksen liittyvän erityisesti sääntöjen noudattamiseen. Sääntöjen noudattamatta jättäminen, esimerkiksi alkoholin tuominen kahvilaan, rikkoi haastateltavien näkemyksien mukaan luottamusta. Puolestaan asioiden sujuminen sovitulla tavalla vahvistaa sitä. Luottamus nähtiin siis asiana, joka täytyy ansaita omilla teoilla.

Setsemäs haastattelu:

”Siis joo, on sillee, et ei kyräillä. Siis luotetaan nuoriin, että jos annetaan ns käsky niin et ne tekee sen. Tai et niinku, et ei tee pahaa. Mut silti ollaan varuillaan esimerkiksi kun ennen on ollut perjantaisin laukkuchekki, tai siis se mikä se sana on, niin niin siis yhes vaihees, ku mätulin tänne, ku mä olin ihan nuori, ni lauantaisin ja perjantaisin oli aina ihan täysi tarkastus ja niinku niin. Mut et sit niinku sit siitä otettiin pois se ruumiintarkastus juttu vähän ajan päästä. Ja laukkuchekki otettiin pois et mut sit se otettiin pois mut joku niinku siin huomaa et alettiin luottaa nuoriin. Mut sit joku teki jotain pahaa ja sit piti alkaa olla taas varuillaan, et aletaan taas käyttää sitä käytäntöä.”

Toinen haastattelu:

Haastattelija: Tuntuuko susta siltä, et Walkersilla luotetaan nuoriin?

Haastateltava: Joo. Kyl luotto on lisääntynyt tosi paljon. Eihän tuolla nää mitään laukkujen ratsausta tai kehotarkastusta siin ovelle mitä oli silloin kun mä rupesin pyörii. Joka perjantai ilta oli tos, katottiin ovella laukut ja tehtiin ruumiintarkastus. Ihan vaan sen takia kun silloin oli paljon sitä alkoholinkäyttöäkin, et nykyään nuoriin oikeesti luotetaan. Siihen et ne ei tee mitään, et on semmosii yksittäistapauksia, jotka sit tekee jotain, mut luotetaan siihen et porukka osaa käyttäytyä.

Toisaalta luottamus ei ilmentynyt tällä tavalla kaikkien haastateltavien puheessa. Luottamusta kuvattiin myös moniulotteisempänä ilmiönä ja kaksi haastateltavista puhui aiheesta myös siitä näkökulmasta, että nuoret luottavat työntekijöihin. Yksi haastateltavista kuvasi luottamusta kierteeksi, joka lähtee työntekijöistä, siirtyy vapaaehtoiseihin ja sitä kautta nuoriin. Lopuksi se palaa takaisin nuorten Walkersiin kohdistamana luottamuksena.

Neljäs haastattelu:

Haastattelija: Koetko et tääl luotetaan nuoriin ja vapaaehtoiseihin?

Haastateltava: Ehdottomasti. Siis. Sehän lähtee ylhäältä justiin, et niinku ylhäältä luotetaan työntekijöihin. Ja tota työntekijät luottaa vapareihin. Ja vaparit luottaa nuoriin. Ja se lähtee taas sieltä, et nuoret luottaa vapareihin ja niinpoispäin. Semmonen kierre.

Kaikki haastateltavat kokivat, että heidän olisi mahdollista vaikuttaa Walkersin toimintaan jos haluaisivat. Valtaosa haastateltavista ei osannut tuoda tästä esimerkkejä ja selitti sitä sillä, ettei ole koskaan tullut mieleen mitään kehitettävää. Yksi mainitsi, että hän oli onnistuneesti tehnyt aloitteen keskustella työtehtävien roolien sisällöistä. Walkersin koettiin toimivan sellaisenaan hyvin. Haastateltavista kaikki toivat ilmi, että Walkersilla pääsee halutessaan järjestämään ohjelmaa. Haastateltavat näkivät myös, että palaute on Walkersilla muutoksen kantava voima. Palautteen antaminen koettiin kaikkien yhteisön jäsenten oikeudeksi. Haastateltavat mainitsivat, että ideat otetaan vastaan ja kaikkia kuunnellaan. Lopullinen päätösvalta on kuitenkin työntekijöillä.

Toinen haastattelu:

”Joo kyl tuol heti, et heti pääsee vaikuttaa siihe pelin henkeen jos vaan niinku on halua lähtee mukaan siihen, ni kyl heti pääsee vaikuttaa jotenkin. Ihan niinku nuorenakin, et ei ei oo pelkästään vaparina, vaan ihan nuori, Et jos se sanoo, et sitä häiritsee jokin asia tai tulee miettineeks jotain, ni kyl sit otetaan se asia vakavasti. Et se ei oo vaan sen nuoren mielipide, vaan se oikeesti aletaan miettiä, et mitä jos se voiski olla näin.

6.4 Tukeminen

Kolmas haastattelu:

Haastattelija: Aikasemmin jo sanoit, et oot saanut tukea tuolla tavallaan siihen muuhunkin elämään, tulevaisuuteen. Haluaks avata minkäläistä?

Haastateltava: Ohan se nuorelle semmonen turvapaikka. Turvasatama. Siellä on luotettavia aikuisii ihmisiä. Ja sitten niil on kontaktei myös niinku muihin palveluihin. Siel on turvassa kaikelt. Se on pelkkää sitä tukemista, et niinku voi tulla sinne ja saa jutella jonkun kanssa tai touhuta jotain yhdessä. Joku kuuntelee sua.

Tukemisen toteutuminen Walkersilla on haastattelun pohjalta jaoteltavissa kahteen osa-alueeseen. Ensimmäinen on käytännön apu, jota nuorille tarjotaan erilaisten ongelmien selvittämisessä. Haastateltavien kertomuksissa tämä ilmeni arkisissa asioissa kuten työnhaussa tai kotitehtävissä auttamisena, mutta liittyi myös päihteisiin ja perheongelmiin. Kaikki haastateltavat toivat esiin sen, että jos työntekijät huomaavat jotain tavallisuudesta poikkeavaa niin siitä keskustellaan nuoren kanssa. Haastateltavien kokemuksena oli, että keskeinen ero tässä moneen muuhun tahoon on ongelmien selvittäminen ensisijaisesti keskustelemalla. Toisaalta haastatteluista ilmeni se, että tarpeen tullen tehdään myös interventioita, esimerkiksi lastensuojeluilmoituksia.

Toinen haastattelu:

Haastattelija: Tuntuuko susta, et sä oot saanut Walkersin kautta elämän muille osa-alueille?

Haastateltava: Joo. Kylhän tuol on kaikkia ansiokursseja järjestetty, minkä kautta saa tehtyy työhakemusta ja semmosta. Et jos sä kysyt apuu jossain, et miten mä täytän tän kelan parin tai jotain, ni kyl porukka tulee auttaa jos joku tietää. Ja kylhän tuolt saa apuu ihan kaikkee, et se ei oo vaan semmosta hengaaamista. Vaan siel on oikeesti, et ja just se et jos sul on joku asia mist sä haluat puhua tai sua stressaa joku, niin sä voit mennä juttelemaan. Et niinku porukka auttaa niinku ne pystyy. Et on kyl itse saanu paljon motivaatioo kouluun ja apuu täyttää kaikkii papereita ja semmosta.

Päihteet nousivat esiin kaikissa muissa paitsi yhdessä haastattelussa. Yksi haastateltavista totesi Walkersin olevan olemassa, jotta nuoret pääsevät kadulta sisätiloihin, eikä heidän tarvitse viettää aikaansa päihteille altistavassa ympäristössä. Myös toinen haastateltavista mainitsi, että näkee paikan olevan kesällä vaihtoehto alkoholin juomiselle puistoissa. Haastateltavien näkemykset päihteiden ja Walkersin suhteesta olivat yhtenevät. Kohtuullinen alkoholinkäyttö ja tupakointi koettiin asioina, joita ei suoranaisesti hyväksytä, mutta niistä ei myöskään tuomita. Haastateltavien näkemyksien mukaan päihteidenkäyttöön on Walkersilla pyritty vaikuttamaan ensisijaisesti keskustelemalla nuoren kanssa. Tarpeen tullen nuori on myös voitu ohjata muiden palveluiden piiriin. Haastateltavat kokivat, että käytetty tapa on ollut

toimivampi kuin sanktiot tai välitön yhteyden ottaminen kolmanteen tahoon kuten vanhempiin. Yksi haastateltavista mainitsi myös, että Walkersilla suhtaudutaan huomattavasti tiukemmin huumeiden käyttämiseen. Haastateltavan mukaan erityisesti kovempia huumeita käyttävät erkaantuvat nopeasti Walkersilta, eivätkä käy siellä enää.

Ensimmäinen haastattelu:

”Ja sehän tääl just on hyvä, et tää on olemassa vähän eri syystä, ku muut nuorisotalot. Tai tavallaan samoista syistä, mut et tää on kampin keskuksessa täs aluees täällä sen takii, et et jos on vaik just vaik viikonloppu tai tai pahimmas tapaukses arkipäivä ja nuorelle maistuu vaikka keitto, nii on sit joku paikka mihin mennä. Ettei tarvi olla siel kadulla tieks. Ni tääl on just tämmönen alkoholi ja päihdepolitiikka paljon fiksumpaa, koska ei oo sellasta ei ei kolmen viikon porttikielto ja puhelinsoitto äidille. Tieks jos joku työntekijä näkee jonkun maistavan vähän olutta tuolla. Vaan asia otetaan puheeks ja siit keskustellaan. Tietenkin jos niinku koetaan tarvetta soittaa, ni sit soitetaan, et tietenkään, et ei mitään sellasta sormienläpi katsomista, semmost meininkii. Mut tämmöset asiat toimii tääl niin paljon paremmin ku muual.”

Kolmas haastattelu:

Haastattelija: Miten kun työntekijät lähestyy esimerkiksi päihdeasioissa, miten nuoret kokee sen lähestymisen?

Haastateltava: No, ku mä olin nuori ja mä kerroin mun päihteiden käytöstä, ni kyl mä mieluummin kerroin sille jolle se on niinku tavallaan ok, et mä käytän, ku sellaselle, joka on täysin sitä vastaan sitä asiaa. Et suhtautuminen on tääl paljon parempi.

Haastattelija: Kuin keskimäärin?

Haastateltava: Niin.

Tukeminen ilmeni Walkersilla myös mahdollisuutena keskustella omista asioista työntekijöiden ja muiden nuorten kanssa. Haastateltavat ilmaisivat, että myös vapaaehtoisen roolissa toimiessaan he kiinnittävät huomiota vallitseviin mielentiloihin ja ottavat tarvittaessa itsekkin kontaktia, jos nuorella vaikuttaa olevan jokin hätänä. Haastatteluissa mainittiin myös, että myös hyviä asioita huomioidaan: esimerkiksi koulusta valmistumista juhlistettiin yhdessä. Neljä seitsemästä haastateltavasta koki saaneensa tukea muun muassa koulun käyntiin ja ihmissuhteisiin liittyvissä asioissa.

Toinen haastattelu:

Haastattelija: Tuntuuks susta siltä, et kun oot ollu walkersilla, et siel on saanut tukea?

Haastateltava: Joo, kyl ne tukee, et tavallaan keskustellaan se asia eka läpi ja sit jos siin on jotain puututtavaa semmost niiko viranomasi tai jotain sellast, niinko niinko, et pitäs työntekijän kans erikseen keskustella, niin kyl sit niinko. Et ketään ei pakoteta siihen, mut on semmonen mahdollisuus siihen niinku puhumiseen, et pystyy kertoo ihan kaikesta. Tuollon just se et porukka oikeesti auttaa sua, et jos sul on joku niinku vialla. Kysyy just onks kaikki kunnossa ja et yrittää selvittää asian mitä siin voi tehdä. Semmosta.

Haastatteluissa esiin nousseista tukimuodoista yksi tärkeimmistä vaikutti olevan nuorten mahdollisuus tutustua muihin nuoriin. Yksi haastateltavista totesi, että Walkers

luo hyvät puitteet muihin kävijöihin tutustumiselle. Kaikki haastateltavat mainitsivat löytäneensä Walkersin kautta uusia kavereita. Ystävien tapaaminen toistui myös selityksenä Walkersilla käymiselle. Kaksi seitsemästä haastateltavasta kertoi myös kiinnostuneensa nuorisotyöstä Walkersin kautta. Näistä haastateltavista toinen oli päättänyt opiskelemaan alaa. Lisäksi sosiaalisten taitojen oppiminen nousi aineistossa esiin konkreettisenä positiivisena tekijänä. Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavassa sitaatissa:

Neljäs haastattelu:

Haastattelija: Koetko, että oot saanut eväitä Walkersilla käymisestä muuhun elämään?

Haastateltava: Onhan tästä siis. Hirveesti enemmän sosiaalinen mä puolesta, et kehittynyt omilla omalla sarallaan. Mut se on varmaan justiin tuo sosiaalisuus ja yleinen katsomus et tota ihminen on erilainen, mut kaikki otetaan samalta viivalta vastaan. Ja sen pitää olla niinku kokemus hyvä tapaaminen ensimmäinen kerta.

Haastatteluista ilmeni, että Walkersin toiminnassa oli myös pyritty ottamaan huomioon nuorten omaa toimijuutta. Nuoret kokivat pääsevänsä vaikuttamisen lisäksi myös päättämään asioista. Tästä esimerkkeinä nuoret nostivat esiin safkapajan sekä liikuntahankkeen, jotka olivat nuorten itse toteuttamia projekteja, joissa aikuiset olivat tukevassa roolissa. Safkapajassa nuoret pääsivät valmistamaan eri kulttuurien erikoisempia ruokia, joita ei välttämättä tulisi vastaan arjessa. Liikuntahankkeessa nuoret saivat tehdä erilaisia lajikokeiluja. Molemmissa tapauksissa nuorilla itsellään oli paljon päätäntävaltaa. Liikuntahankkeessa nuoret kokoustivat yhdessä ja päättivät minkälaisia lajikokeiluita haluavat lähteä toteuttamaan. Nuoret myös tekivät kokouksista pöytäkirjat ja valitsivat keskuudestaan puheenjohtajan. Safkapajassa nuoret saivat itse suunnitella, mitä ruokia haluavat tehd'. Osallistumista toimintaan kuvattiin helpoksi:

Viides haastattelu:

Haastattelija: Onko sun mielestä helppo osallistua Walkersin toimintaan?

Haastateltava: On sinne. Helppo osallistua. Just sellai, et onks se vissiin netissäkin on näitä hakemuksia, et pystyy hakemaan vaperiksi. On koulutukset ja on näitä tota. Meil oli nuorena tämmönen liikuntahanke, et ketkä nuoret haluu tulla tämmöseen, sinne vaan. Sä oot messissä, mennään. Okei. Se on yllättävän helppoa niiku osallistua tähän toimintaan, niiku vaperin hommissa sekä niiku näihin liikuntahanke tyyppisiin ratkaisuihin nuoren osalta sitten on tosi helppo. Kysytään et haluutko tulla, jos et haluu ni ei tarvi, jos haluat ni aina oot tervetullu.

Kaksi seitsemästä haastateltavasta toi esiin sen, että heidän mielestään Walkersilla ollaan vuosien aikana kehitytty. Nuorien sanojen mukaan suhtautuminen oli aiemmin välinpitämättömämpää, mutta nykyään kontaktia nuoriin otetaan enemmän. Haastateltavat kuvasivat muihin nuoriin tutustumista helpoksi Walkersilla. Useampi mainitsi, että yhden tutun nuoren kautta voi tutustua koko tämän nuoren

kaveriporukkaan. Kolmannessa haastattelussa mainittiin, että jonkun jäädessä yksin työntekijät menevät hänen seurakseen.

Kolmas haastattelu:

Haastattelija: Miten näkisit, et nuoret itse vaikuttavat ilmapiiriin?

Haastateltava: Kyl sen huomaa jos jollain on huono päivä ja se saattaa olla vähän tymeempi. Kyl se sit vaikuttaa ja kyl toi musiikki kans vaikuttaa kaikkiin, ilmapiiriin. Et riippuu mimmosta musiikkia meil soitetaan kanssa, mut kyl meil on yleisesti semmonen positiivinen ilmapiiri. En mä, kaikki pelaa kaikkien kanssa ja sillee, ni se ehkä tekee siit sen positiivisen.

Haastattelija: Ketään ei jätetä ulkopuolelle tai semmosta?

Haastateltava: Nii ja jos joku tota niinku tulee sinne ja se on ihan yksin, niin joku työntekijä yleensä ottaa siit kopin. Ja niinku ja sit siihen saattaa tulla muit nuoria sen työntekijän takia sit juttelee ja tälle yksinäiselle.

6.5 Walkersin merkitys nuorten elämässä

Haastattelun aikana viisi seitsemästä haastateltavasta liitti Walkersiin merkityksiä, joita liitetään perheeseen. Walkersin sanottiin olevan koti, työntekijöitä kuvattiin vanhemmiksi ja yhteisöä perheeksi. Yksi haastateltavista myös kertoi kasvaneensa Walkersilla ja toinen totesi Walkersin merkityksellisyyden olevan siinä, että siellä hänellä on ollut mahdollisuus kasvaa ihmisenä.

Toinen haastattelu:

Haastattelija: Minkälainen merkitys Walkersilla on sinulle?

Haastateltava: Hmm. Olipa helppo taas. Tosi tärkeä. Et se on semmonen, et et no aikasemmin se oli vähän suurempi merkitys, ku mä tulin aina koulusta tänne suoraan se oli just semmonen paikka mis näki kavereita. Just semmonen niinko ihan niinko ois menny kotiin ja silleen tavallaan, et kaikki on tavallaan hyvin, et kukaan ei riitele tai et on suurin merkitys elämässä. Ja on se nyt vieläkin. Vaikkei tuu niin usein käytyä, niin kyl niinko tulee aina semmonen olo, et on niinku kutsuttu sisään tai semmonen. Onhan se tavallaan paikka mis näkee niit omii kavereita ja sit niinko et just semmonenkin, et et mul on tosi usein et mä en viitti mun vanhempien kaa puhua vieläkään mistään, koska en mä halua niitä stressata joillain mun asioilla tai tämmösillä. Ni sit mä saatan vaan mennä takahuoneeseen. Ja vielä sillon ku Niina oli ni ”Niina nyt me jutellaan” ja mä saatoin kertoa kaikki mun elämän murheet sille. Ja just semmonen, et pystyy oikeesti ottaa ne asiat esille ja saada siihen tukeen ja helpotusta siihen asiaan. On kyl tosi suuri merkitys.

Seitsemäs haastattelu:

Haastattelija: Miltä on tuntunut toimia vapaaehtoisena?

Haastateltava: No. Öö. En mä osaa selittää. Se on ollut ihan sika kiva, tai sillee.

Haastattelija: Mitä kaikkee kivaa? Miks sä tuut paikan päälle?

Haastateltava: En mä tiä. Jotenkin vaan tuntuu, jotenkin vaan tavallaan tuntuu, et Walkers on mun toinen koti. Ja siksi sinne on niin helppo tulla, kaikkien kaa voi vaan jutella ja sit. En mä osaa selittää.

Kolmas haastattelu:

Haastattelija: Haluatko eritellä millä tavalla on tuettu? Työntekijät siis?

Haastateltava: Ne on ollu mulle niinkun perhettä, noi vanhemmat työntekijät. Et ne on niinku tukenu mua perheen tavalla, et joka päivä mä oon niit nähny ja joka

päivä mä oon niille puhunu. Mut uudemmat taas, ni ne ei oo niinku, ne ei oo kasvattanu mua aikuseksi ihmiseksi. Ku ne on uusia.

Toisaalta kolmessa haastattelussa haastateltavat alkoivat spontaanisti vertaamaan Walkersin toimintamallia muihin nuorille tarjottuihin palveluihin, tarkemmin ottaen kouluihin ja nuorisotaloihin. Kehotin myös kahdessa haastattelussa nuoria vertaamaan Walkersia muihin paikkoihin. Molemmissa tapauksissa haastateltavat päätyivät hyvin toistensa kaltaisiin tapoihin kuvailla eroja. Walkers nähtiin kaikkien haastateltavien taholta rennommaksi paikaksi, jossa säännöt eivät ole yhtä tiukat ja oleminen on vapaampaa. Tämä ei toki ole suuri yllätys koulujen osalta, mutta kuvauksena koski myös nuorisotaloja.

Kuudes haastattelu:

“Et niiku täällähän just niiku on, mikä mulle oikeestaan nyt tuli mieleen ei paljo mitään kiusausta oo, et se on niiku mitä mä oon huomannu, et se se on aika mielenkiintoista niiku verrataan esimerkiksi kouluihin ja näihin.”

Materiaalista nostettujen sitaattien pohjalta kumpuaa se, että Walkers jäsentyy haastateltavien elämässä merkitykseltään lähemmäksi ystäväpiiriä tai perhettä, kuin muita aikuisten ylläpitämiä instituutioita. Näitä instituutioita puolestaan kuvataan vahvemmin aikuisten määrittelemiksi. Yksi haastateltavista toteaa näin kysyessäni, miten hänet ensimmäistä kertaa tullessaan kohdattiin Walkersilla:

Ensimmäinen haastattelu:

“Ja hyvin on nimenomaan toi kohtaaminen ollut tosi tärkeit, koska sitä ei tullut peruskoulussa niinku työntekijöiden puolelta, opettajien puolelta, eikä henkilökunnan puolelta muutenkaan. Eikä oikein missään muuallakaan oikein ennen sitä. Niin. Hyvin otettiin.”

Yksi haastateltavista tarkasteli Walkersia työpaikan kaltaisena paikkana, jossa hänen tehtävänsä on pyrkiä hoitamaan annetut tehtävät mahdollisimman hyvin. Haastateltava liitti Walkersiin neutraaleita merkityksiä ja kuvasi käymistään siellä rutiiniksi. Haastateltava kuitenkin toi ilmi myös sen, että siellä käydessään on tutustunut ihmisiin ja mainitsi, että ennen Walkersilla käymistä koki sosiaaliset tilanteet ahdistavina ja on saanut siihen apua Walkersilla käymisestä. Keskustelun edettyä hän myös kertoi saaneensa tunnustusta hyvin hoidetusta työstä.

Neljäs haastattelu:

“Ei siis, tästä on tullu niin rutiininomaista et, ei siinä oikeen en mä siis et yht äkkiä sanottas et mee tai lähe täältä ni annettas fudut, ei kirjaimellisesti fuduja ei voi antaa tämmösestä duunista, mutta se ois vähä kestäis ehkä vähän aikaa tottua siihen. Se on niin rutiinia. En mä sitä nää mitenkään erikoisena enää.”

Haastateltava kuitenkin myös totesi, että vaikka Walkers on työtä, niin ei kuitenkaan samanlaista kuin työntekeminen työpaikalla. ole. Työpaikasta sen erottaa vapaaehtoisten vapaus, koska vapaaehtoisia ei esimerkiksi veloiteta tulemaan tiettyihin aikoihin paikalle. Muissakin haastatteluissa vapaaehtoisuutta ankkuroitiin työn käsitteeseen, mutta piakkoin sen jälkeen todettiin sen olevan erilaista kuin työpaikalla käyminen. Haastateltavat kokivat myös Walkersin merkityksen heille itselleen olevan siinä, että Walkersilla vapaaehtoisena työskenteleminen antaa mahdollisuuden tehdä merkityksellistä työtä muiden nuorten hyvinvoinnin puolesta.

7 Johtopäätökset

Haastatteluilla kokoamani materiaalin perusteella vastaus ensimmäiseen tutkimuskysymykseen on, että myönteisen tunnistamisen piirteitä on havaittavissa Walkersin toiminnassa. Haastateltavien kertomukset tavasta, jolla heidät otettiin ensimmäisellä kerralla vastaan sekä myös heidän itse oppimansa toimintakulttuuri puoltavat tutustumisen olevan myönteisessä tunnistamisessa kuvatun kaltaista. Tutustuminen määrittyi haastateltavien puheessa prosessina, jossa työntekijät lähentyvät nuoria tutustumisen edetessä.

Yhteisöä kuvattiin puolestaan kautta linjan positiivisesti. Materiaalin pohjalta voidaan sanoa tunnistamisen läpäisevän Walkersin toimintaa eri sisäryhmien välillä, mutta myös niiden sisällä. Tunnustaminen ilmeni siis niin aikuisten nuorille osoittamana, kuin myös nuorten toisilleen suuntaamana ilmiönä. Walkersilla vallitsevan ilmapiirin koettiin olleen ja olevan erilaisuutta hyväksyvä. Ilmapiiriä kuvattiin myös turvalliseksi. Suhtautuminen nuoriin näyttäytyi voimavaralähtöisenä, sillä ympäristön koettiin antavan mahdollisuus olla oma itsensä ja näin tuettiin omien mielenkiinnon kohteiden sekä ominaisuuksien esiin tuomista. Aineiston pohjalta kunkin nuoren omaleimaisuus on toiminnassa myös nähty voimavarana, aikuisten omista mielikuvista lähtevän määrittelyn sijaan. Walkersin yhteisön nähtiin olevan osallistava niin vapaaehtoisen kuin nuorekin näkökulmasta. Tämä ilmeni vaikutusmahdollisuuksina ja kannustavana ilmapiirinä. Tunnustamiseen liittyvistä osa-alueista ainoastaan luottamus määrittyi haastatteluissa jossain määrin negatiivisen sävyisenä, sillä sen nähtiin olevan kiinteästi yhteydessä sääntöjen tottelemiseen tai tottelematta jättämiseen.

Haastateltavat kokivat myös saaneensa Walkersilla tukea tai vaihtoehtoisesti kokivat voivansa sitä pyytää, mikäli tarve sitä vaatisi. Tukeminen nähtiin laajana erilaisia

keinoja sisältävänä kokonaisuutena. Haastatteluista oli myös johdettavissa se, että tukeminen ei ilmennyt pelkästään työntekijöiden suorina tekoina, vaan myös tutustumista ja tunnustamista edesauttavan ympäristön ylläpitämisenä. Pääsääntöisesti Walkers koettiin haastateltavien taholta paikkana, jossa on mahdollista toteuttaa sosiaalista kanssakäymistä nuorisoa tukevissa puitteissa. Tuen antaminen ei määrittynyt haastatteluissa aikuisjohtoisena. Haastateltavat painottivat sitä, että ongelmat pyritään hoitamaan nuorten kanssa ensisijaisesti keskustelemalla suorien interventioiden sijaan. Tällöin myös nuorten toimijuus nousee vahvemmin esiin, koska nuori on ongelman selvittämisessä toimija aikuisen toiminnan kohteena olemisen sijaan.

Walkersin merkitys haastateltaville vaihteli paikan kuvaamisesta eräänlaisena työpaikkana toiseksi kodiksi nimittämiseen. Mielestäni erityisesti kotiin ja perheeseen liittyvien merkityksien peilaaminen Walkersiin antaa tiivissä muodossa paljon informaatiota henkilön ja paikan välisestä suhteesta. Koti omaa itsessään sanana positiivisen vireen, joka välittyy muun muassa sananlaskusta ”oma koti kullan kallis”, perheen voi sanana nähdä lähtökohtaisesti kuvaavan ryhmää ihmisiä, joihin henkilöllä on läheiset ihmissuhteet. Useampi haastateltavista kertoi myös selvinneensä vaikeista elämäntilanteista Walkersin tuen avulla. Kokonaisuudessaan haastateltavat kokivat Walkersilla olleen suuri merkitys heidän elämässään.

Haastateltavat kokivat, että vapaaehtoisena toimiessaan heillä on vaikutusvaltaa omaan työskentelyynsä. Kahvilassa ei esimerkiksi ole tiettyjä velvoittavia aikoja, vaan paikalle tuleminen on vapaaehtoisten itse päätettävissä. Tämä koettiin hyvänä asiana, ja haastateltavat määrittivätkin tämän olevan osa sitä, miksi eivät kuitenkaan koe vapaaehtoisena olemista samalla tavalla työksi kuin jos olisivat muualla töissä. Suurimpana haasteena vapaaehtoisena toimiessa nousi auktoriteetin säilyttäminen silloin, kun nuorten joukossa on omia ystäviä. Tällöin vapaaehtoisena ja nuoren roolit saattavat kertomuksien mukaan mennä sekaisin, eikä vapaaehtoisena toimiva koe tulevansa tunnistetuksi vapaaehtoisena. Tämä korostui erityisesti silloin, kun haastateltava oli toiminut D-tason vapaaehtoisena, jotka ovat ala-ikäisiä ja itsekin Walkersilla käyviä nuoria.

Mielestäni on tärkeää pohtia vapaaehtoisena työskentelemisen merkitystä laajemminkin. Vapaaehtoisuuden kautta yhteisön jäsenille annetaan mahdollisuus kantaa vastuuta ja tätä kautta saada onnistumisen kokemuksia. Vapaaehtoisten olemassaolo voidaan nähdä työvoiman lisäksi työssä käytettävänä menetelmänä.

Walkersin kohderyhmää tarkasteltaessa tämä ilmenee erityisesti D-tason vapaaehtoisuuden olemassaolona, mutta koskee myös yli 18-vuotiaita. Vapaaehtoisena oleminen antaa nuorelle mahdollisuuden pysyä kiinnittyneenä paikkaan, vaikka hän olisikin ylittänyt kävijöille asetetun ikärajan.

Haastateltavat eivät juurikaan nähneet Walkersissa kehitettävää. Haastateltavista osa myös mainitsi, että toimintamuoto on kehittynyt vuosien saatossa. Ainoa aihe, josta haastateltavat antoivat palautetta oli ohjelman järjestäminen. Osa haastateltavista oli sitä mieltä, että erilaisia tapahtumia voisi olla enemmän. Haastateltavien puheen pohjalta myönteisen tunnistamisen kontekstissa esiin nousi myös yhteisön yhtenäisyys. Koska yhteisön nähtiin hajautuneen suuremmissa määrin erillisiin ryhmiin, voisi tiedon pohjalta pohtia jonkinlaista toimintaa, joka ryhmäyttäisi nuoria vielä vahvemmin. Toisaalta erillisten sisäryhmien muodostuminen nuorten keskuudessa on varmasti myös väistämätöntä erilaisten nuorisokulttuurien takia. Nuorisoryhmien suhteet toisiinsa nähtiin haastatteluissa kuitenkin positiivisina.

8 Pohdinta

Opinnäytetyöni tavoitteena oli tuottaa tietoa myönteisen tunnistamisen osaprosessien toteutumisesta Walkersin toiminnassa. Tässä suhteessa opinnäytetyöni onnistui tehtävässään. Myönteisen tunnistamisen näkökulma oli siinä mielessä osuva toiminnan tarkastelemiseen, että se lopulta kuvasi melko hyvin todellisuutta. Tämän seurauksena toisaalta kehitysehdotukseni jäivät melko vähäisiksi, koska aineistosta ei juurikaan noussut tarvetta niille. Haastateltavien puheesta kuitenkin nousi esiin se, että myönteisen tunnistamisen näkökulma vaikuttaisi olevan melko vieras muiden nuorten parissa toimiville instituutioille. Tietysti aineistoni oli hyvin pieni ja kapea-alainen, joten kovin kattavien argumenttien esittäminen sen pohjalta on mahdotonta. Tästä huolimatta myönteiselle tunnistamiselle on näkökulmana selkeästi tarvetta, koska se heijastuu ainakin haastattelemieni nuorten elämässä positiivisena kokemuksena. Nuorten syrjäytyminen on viime aikoina ollut aiheena kiihkeän keskustelun kohteena, joten kaikkien toimivien työmuotojen hyödyntäminen sitä vastaan taistellessa on tärkeää. Tässä suhteessa oma opinnäytetyöni kantaa oman kortensa kekoon tuodessaan esiin myönteisen tunnistamisen hyödyntämistä käytännön työssä. Näkökulma on vielä hyvin tuore, joten siitä on hedelmällistä tehdä lisätutkimusta ja pohtia sen soveltamista käytäntöön nuorisotyön kentällä.

Reflektion tuloksena totesin, että opinnäytetyöni toteutuksessa olisi ollut myös kehitettävää. Ensinnäkin olisin voinut valita tutkimuksessani erilaisen metodin, jotta olisin saanut aineistoon mukaan myös uusia Walkersilla käyviä nuoria. Tämän olisi voinut toteuttaa esimerkiksi tekemällä ryhmähaastatteluita molempien ryhmien kanssa. Tällöin aineisto ei olisi kasvanut liian suureksi, mutta olisin saanut molempia näkökulmia mukaan. Näkökulmaa voisi hyödyntää myös jatkotutkimuksen tekemisessä selvittämällä uusien nuorten näkemyksiä toiminnasta myönteisen tunnistamisen teoreettisissa viitekehyksessä. Toinen kehittämisen paikka olisi ollut itse haastattelutilanteiden toteutus. Havaitsin, että historiani vapaaehtoisten ryhmän jäsenenä on saattanut synnyttää kysymyksiin johdattelevaa sävyä. Olisin siis voinut pitäytyä vahvemmin omassa haastattelijan roolissani. Toisaalta koen myös rennon lähestymisen olleen jossain määrin perusteltua haastateltavien ollessa nuoria. Tunsin myös osan haastateltavista entuudestaan, mikä on saattanut helpottaa asioista puhumista.

Haastattelut onnistuivat siitä näkökulmasta katsottuna, että huolimatta puolistrukturoidusta rakenteesta sain toistensa kanssa vertailukelpoisia aineistoja. Teemoittelu oli teemahaastatteluilla kerätyn materiaalin erittelyyn tehokas metodi, koska haastattelut jäsentyivät pääpiirteissään valitsemieni teemojen alle myös analyysivaiheessa. Aineistosta olisi ollut mahdollista tehdä myös tässä opinnäytetyössä toteutettua syvällisempää analyysia. Rajallisten resurssien ja opinnäytetyön laajuuden vuoksi en mennyt kovin syväälle kielellä tuotettuihin merkityksiin, vaan tyydyin tältä osalta nostamaan vain yksittäisiä aineistoa kuvaavia esimerkkejä.

Opinnäytetyöni luo yhdenlaisen ikkunan myönteiseen tunnistamiseen sekä Walkersin toimintaan. Sen pohjalta ei kyetä tekemään yleistyksiä, mutta sen sijaan voidaan luoda ymmärrystä myönteisestä tunnistamisesta työotteena. Koska Walkersin toiminta sisälsi paljon elementtejä myönteisestä tunnistamisesta olisi myös mielenkiintoista tutkia sitä, miten toimintatapojen muuttaminen myönteisen tunnistamisen suuntaan vaikuttaisi jossain nuoria koskevassa instituutiossa. Tällöin voitaisiin vertailla nuorten kokemuksia erilaisten työotteiden välillä.

Mielestäni olisi myös kannattavaa tehdä aiheesta määrällistä tutkimusta, jolla voitaisiin tarkemmin operationalisoida sitä miten nuoret näkevät aikuisten suhtautumisen esimerkiksi kouluissa. Jos ajatusta lähdetään jatkamaan pidemmälle ehdotukseen asti, tämä voisi tarkoittaa vaikkapa tunnustetuksi tulemisen kokemuksen vaikutusta nuoren hyvinvointiin. Aiheesta voisi olla myös hyödyllistä kokeilla jossain vaiheessa toteuttaa

interventio, mikäli selkeitä yhteyksiä on havaittavissa. Interventio voisi olla esimerkiksi työtehtävissä toimivien aikuisten kouluttamista yhdistettynä jonkinlaiseen nuorten keskuudessa toteutettavaan kampanjaan. Tämän voisi myös yhdistää aiemmin mainitsemaani vertailevaan tutkimukseen.

Myönteistä tunnistamista voisi hyödyntää myös muualla sosiaalialan kentällä kuin vain nuorisotyössä. Myönteisen tunnistamisen prosesseja voisi tutkia ja mahdollisesti hyödyntää periaatteessa missä vain ympäristössä, jossa ihmiset kohtaavat toisiaan. Myönteisen tunnistamisen teorian perustana toimivissa tunnustamisen teorioissa pääajatuksena kuitenkin on, että tarve tulla tunnustetuksi on universaali ja yhdistää kaikkia ihmisiä.

9 Lähteet

Aalberg, Veikko – Siimes, Martti 2007. Lapsesta aikuiseksi. kesken

Aalto-Kallio, Mervi – Koskinen-Ollonqvist, Pirjo – Nikula, Tuuli – Rouvinen-Wilenius, Päivi 2011. Teoksessa Koskinen-Ollonqvist, Pirjo – Aalto-Kallio, Mervi (toim.) Tasa-arvo ja osallisuus väylä terveyteen. Järjestöt suunnan näyttäjinä. Terveyden edistämisen keskuksen julkaisuja /2011. Verkkodokumentti. <http://www.soste.fi/media/pdf/julkaisut/tasa-arvo_ja_osallisuus_2012.pdf>. Luettu 2.12.2015.

ABC + D - Walkers-koulutusta usealla tasolla 2015. Verkkodokumentti. <<http://www.asemanlapset.fi/fi/toimintamuotomme-walkers/abcd-koulutusohjelma>>. Luettu 21.3.2017.

Adams, Robert 2003. Social Work and Empowerment. Kolmas painos. British Association of Social Workers.

Alsop, Ruth – Bertelsen, Mette – Holland, Jeremy 2006. Empowerment in Practice: From Analysis to Implementation. The World Bank.

Anderson, Vanessa – London, Bonita – Thompson, Gregory – Velilla, Elizabeth 2011. Rejection sensitivity. Teoksessa Levesque, Roger J. R. (toim.); Encyclopedia of Adolescence. New York, NY: Springer.

Aseman Lapset ry. Verkkodokumentti. <<http://www.asemanlapset.fi/fi/aseman-lapset-ry>>. Luettu 21.3.2017.

Aseman Lapset ry:n strategia vuoteen 2020 2016.

Autio, Kirsi 2015. Miten myönteinen tunnistaminen ammatillisena työotteena haastaa työntekijän? Teoksessa Häkli, Jouni – Kallio, Kirsi Pauliina – Korkiamäki, Riikka (toim.): Myönteinen tunnistaminen. Nuorisotutkimusseura julkaisuja 171. Tampere: Juvenes. 112-118.

Barnes, Barry 2000. Understanding Agency: Social Theory and Responsible Action. Gateshead: Athenaeum Press Ltd.

Berzonsky, Michael D. 2011. Identity processes. Teoksessa Levesque, Roger J. R. (toim.); Encyclopedia of Adolescence. New York, NY: Springer.

Bäcklund, Pia – Häkli, Jouni – Kallio, Kirsi Pauliina – Korkiamäki, Riikka, Stenvall – Elina 2013. Arjen osallisuuden tukeminen syrjinnän ehkäisemisen välineenä. Teoksessa Reivinen, Jukka – Leena, Vähäkylä (toim.): Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Helsinki: Gaudeamus. 69-88.

Côté, James 2014. Youth studies: Fundamental issues and debates. Houndmills, Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Dunderfelt, Tony 2011. Elämänkaaripsykologia. 14.–15. painos. Helsinki: WSOYpro.
 Ellonen, Noora 2008. Kasvuyhteisö nuoren turvana. Sosiaalisen pääoman yhteys nuorten masentuneisuuteen ja rikekäyttäytymiseen. Väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto.

Eskola, Jari – Suoranta, Juha 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 7. painos. Tampere: Vastapaino.

Filander, Karin – Vanhalakka-Ruoho, Marjatta 2009. Matkan opetukset. Teoksessa Filander – Karin, Vanhalakka-Ruoho, Marjatta (toim.): Yhteisöllisyys liikkeessä. Jyväskylä: Gummeruksen Kirjapaino Oy. 375-387.

Finlex 1285/2016. Nuorisolaki 3 §. Verkkodokumentti.
 <<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>>. Luettu 21.3.2017.

Gordon, Tuula 2005. Toimijuuden käsitteen dilemmoja. Teoksessa Meurman-Solin, Anneli – Pyysiäinen, Ilkka (toim.): Ihmistieteet tänään. Helsinki: Gaudeamus. 114-139.

Gretschel, Anu 2002. Kunta nuorten osallisuusympäristönä. Jyväskylän yliopisto. Verkkodokumentti.
 <<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13503/9513912868.pdf?sequence=1>>. Luettu 1.2.2016.

Lähteenmaa, Jaana 2010. Nuoret työttömät ja taistelu toimijuudesta. Teoksessa: Työpoliittinen Aikakauskirja 4/2010. Työ- ja elinkeinoministeriö. Helsinki: Edita Prima Oy. 51-64.

Hirsjärvi, Sirkka – Hurme, Helena 2004. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hohti, Riikka – Karlsson, Liisa Kevätjuhlat – koululaisena toimimisen tilat ja rajat 2012. Nuorten elinolot 2012. Teoksessa Pekkarinen, Elina – Vehkalahti, Kaisa – Myllyniemi, Sami (toim.): Nuorten elinolot 2012. Helsinki: Unigrafia Oy. 128-143.

Honneth, Axel 1995. The struggle for recognition: The moral grammar of social conflicts. Cambridge: Polity.

Huhtanen, Kristiina 2007. Kun huoli herää. Varhainen puuttuminen koulussa. Juva: PS-kustannus.

Hyvä tieteellinen käytäntö. Verkkodokumentti. <<http://www.tenk.fi/fi/htk-ohje/hyva-tieteellinen-kaytanta>>. Luettu 21.3.2017.

Hyvärinen, Matti – Nikander, Pirjo – Ruusuvoori, Johanna 2010. Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino.

Häkli, Jouni – Kallio, Kirsi Pauliina – Korkiamäki, Riikka (toim.) 2015. Myönteinen tunnistaminen. Nuorisotutkimusseura julkaisuja 171. Tampere: Juvenes.

Ikäheimo, Heikki 2003. Tunnustus, subjektiviteetti ja inhimillinen elämänmuoto: Tutkimuksia Hegelistä ja persoonien välisestä tunnustussuhteista. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Ikäheimo, Heikki – Laitinen, Arto 2011 (toim.). Recognition and social ontology. Leiden: Brill.

Kallio, Kirsi Pauliina 2015. Ylisukupolvinen tunnustaminen lasten ja nuorten arkiympäristöissä. Teoksessa Häkli, Jouni – Kallio, Kirsi Pauliina – Korkiamäki, Riikka (toim.): Myönteinen tunnistaminen. Nuorisotutkimusseura julkaisuja 171. Tampere: Juvenes. 89-112.

Kiilakoski, Tomi 2015. Nuorisotutkimus 2/2015. Pääkirjoitus. Helsinki: Unigrafia.

Korkiamäki, Riikka 2015. Lasten ja nuorten arkisen toimijuuden tukeminen. Teoksessa Häkli, Jouni – Kallio, Kirsi Pauliina – Korkiamäki, Riikka (toim.): Myönteinen tunnistaminen. Nuorisotutkimusseura julkaisuja 171. Tampere: Juvenes. 131-165.

Myllyniemi, Sami 2014. Vaikuttava osa. Nuorisobarometri 2013. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Saatavilla myös sähköisesti osoitteessa <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2014/02/Nuorisobarometri_2013_lowres1.pdf>. Luettu 30.11.2015.

Myönteisen tunnistamisen menetelmällä saatetaan ennaltaehkäistä varhaisen puuttumisen tarvetta 2015.

Verkkodokumentti. <<http://www.aka.fi/fi/akatemia/media/Ajankohtaiset-utiset/2015/hakli/>>. Luettu 30.11.2015.

Nivala, Elina 2007. Sosiaalipedagogiikka nuorten yhteiskunnallisen kasvun tukena. Teoksessa Hämäläinen, Juha: Sosiaalipedagoginen aikakauskirja 2007. Kuopio: Kopijyvä. 77-109.

Nivala, Elina 2008. Kansalaiskasvatuksen sosiaalipedagoginen teoriakehys. Väitöskirja. Kuopio: Snellman-instituutti.

Olli, Johanna 2014. Tulla kuulluksi omana itsenään - vammasten lasten ja nuorten toimijuuden tukeminen. Teoksessa Gissler, Mika – Kekkonen, Marjatta – Känkänen, Päivi – Muranen, Päivi – Wrede-Jäntti, Matilda 2014: Nuoruus toisin sanoen. Nuorten elinolot-vuosikirja 2014. Tampere: Juvenes Print. 152-161.

Raivio, Helka – Karjalainen, Jarno 2013. Osallisuus ei ole keino tai väline, palvelut ovat! Osallisuuden rakentuminen 2010-luvun tavoite- ja toimintaohjelmissa. Teoksessa Taina Era (toim.): Osallisuus – oikeutta vai pakkoa? Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 156. Verkkodokumentti. <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/64153/JAMKJULKAISUJA1562013_we b.pdf?sequence=1>. Luettu 30.11.2015.

Rostila, Ilmarinen 2001. Tavoitelähtöinen sosiaalityö. Voimavarakeskeisen ongelmanratkaisun perusteet. Jyväskylän yliopisto. Saatavilla myös sähköisesti

osoitteessa <<https://www.jyu.fi/ytk/laitokset/yfi/sophi/51-75/SoPhi61.pdf>>. Luettu 1.12.2015.

Saastamoinen, Mikko 2009. Aikalaiskeskustelua yhteisöllisyydestä. Teoksessa Filander – Karin, Vanhalakka-Ruoho – Marjatta (toim.): Yhteisöllisyys liikkeessä. Jyväskylä: Gummeruksen Kirjapaino Oy. 33-62.

Sennett, Richard 2004. Kunnioitus eriarvoisuuden maailmassa. Tampere: Vastapaino.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2010. Tulevaisuuskatsaus 2010. Terve ja hyvinvoiva Suomi 2020. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2010:23. Verkkodokumentti.<<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/112280/URN%3aNBN%3afi-fe201504223750.pdf?sequence=1>>. Luettu 1.12.2015.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2014. Hyvinvointi on toimintakykyä ja osallisuutta. Sosiaali- ja terveysministeriön tulevaisuuskatsaus 2014. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2014:13. Verkkodokumentti. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116799/URN_ISBN_978-952-00-3522-8.pdf?sequence=1>. Luettu 1.12.2015.

Stenvall, Elina – Korkiamäki, Riikka – Kallio, Kirsi Pauliina 2015. Arjen moninaisuuden tavoittaminen tutustumisen kautta. Teoksessa Häkli, Jouni – Kallio, Kirsi Pauliina – Korkiamäki, Riikka (toim.): Myönteinen tunnistaminen. Nuorisotutkimusseura julkaisuja 171. Tampere: Juvenes. 39-65.

Thompson, Neil 2007. Power and empowerment. Oxford: Alden.
Walkers - toimitaan yhdessä! 2015.
Verkkodokumentti.<<http://www.asemanlapset.fi/fi/toimintamuotomme/walkers>>. Luettu 30.11.2015.
Walkersit ympäri Suomea 2015.
Verkkodokumentti.<<http://www.asemanlapset.fi/fi/toimintamuotomme-walkers/walkersit-ympari-suomea>>. Luettu 3.12.2015.

Heinonen, Ulla 2008. Sähköinen yhteisöllisyys. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja. Verkkodokumentti. <<http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/39380/diss2008heinonen.pdf>> Luettu 1.12.2016.

Walkers – toimitaan yhdessä! Verkkodokumentti. <<http://www.asemanlapset.fi/fi/toimintamuotomme/walkers>>. Luettu 21.3.2017.

Walkers-auto. Verkkodokumentti. <<http://www.asemanlapset.fi/fi/toimintamuotomme/walkers-auto>> Luettu 21.3.2017.

Walkers-bussi Verkkodokumentti <<http://www.asemanlapset.fi/fi/toimintamuotomme/walkers-bussi>>. Luettu 21.3.2017.

Walkers-esite. Saatavilla Walkersin tiloista.

Walkersit ympäri Suomea. Verkkodokumentti.

<<http://www.asemanlapset.fi/fi/toimintamuotomme-walkers/walkersit-ympari-suomea>>.

Luettu 21.3.2

Liitteet

Liite 1. Haastattelukysymyksiä ja haastattelun rakenne

1. Tutustuminen

Miten nuori kohdattiin hänen tultuaan Walkersille?

Kokeeko nuori, että hänet kohdattiin omana itsenään ilman ennakkoluuloja?

Minkälaista on olla uutena nuorena Walkersilla (yleisesti, nuoren kokemus)?

Minkälaisiin asioihin työntekijät kiinnittävät huomiota?

Kysymyksiä:

Miten sinut otettiin vastaan Walkersilla kun tulit ovesta sisään ensimmäistä kertaa?

Miten talolle tulleet uudet nuoret otetaan mielestäsi vastaan?

Jos nyt tulisit nuorena Walkersille, niin minkälainen kokemus luulisit sen olevan?

Koetko, että sinuun suhtauduttiin siten kun toivoit?

2. Tunnustus

Kokeeko nuori tullessa arvostetuksi?

Nuorille itselleen tärkeiden asioiden tunnistaminen ja tunnustaminen?

Miten Walkersilla suhtaudutaan erilaisuuteen?

Minkälainen yleinen tunnelma on?

Miten nuoret suhtautuvat toisiinsa?

Onko porukkaan helppo päästä mukaan?

Minkälainen suhde nuorella on työntekijöihin ja toisaalta vapaaehtoiisiin?

Kokeeko nuori tulevansa kuulluksi?

Kysymyksiä:

Minkälaisena näet suhteesi Walkersin vapaaehtoiisiin ja työntekijöihin?

Miten kuvailisit vapaaehtoisten ja työntekijöiden suhtautumista nuoriin?

Miten usein koet työntekijöiden ja vapaaehtoisten huomioivan nuorille tärkeitä asioita?

Minkälainen tunnelma/ryhmähenki Walkersilla mielestäsi on?

Miten Walkersilla sinun mielestäsi suhtaudutaan erilaisuuteen?

Tuntuuko siltä, että Walkersilla saat kannustusta sellaisissa asioissa, jotka ovat sinulle itsellesi tärkeitä?

3. Tukeminen

Kokeeko nuori, että Walkersilta saa tukea (millaisissa asioissa)?

Kokeeko nuori, että Walkersilla käymisen kautta on saanut eväitä myös elämän muille osa-alueille?

Kokevatko nuoret kuuluvansa Walkersin yhteisöön?

Miten nuori kokee omat toimintansa mahdollisuudet Walkersilla?

Mikä merkitys Walkersilla on nuorelle?

Kysymyksiä:

Miten hyvin Walkersilla mielestäsi saa tukea? Millaista?

Minkälainen merkitys Walkersilla on sinulle?

Koetko kuuluvasi Walkersin yhteisöön?

Missä määrin sinusta tuntuu, että sinun on mahdollista vaikuttaa Walkersilla?

Onko Walkersin toimintaan helppo osallistua?

4. Vapaa sana